

Yksityisteiden valtionavustukset

Avustusmenettelyn käsikirja

Yksityisteiden valtionavustukset

Avustusmenettelyn käsikirja

Suunnittelu- ja toteuttamisvaiheen ohjaus

Tiehallinto

Helsinki 2009

Kansikuva: Liisi Vähätalo

Yksityisteiden valtionavustukset, avustusmenettelyn käsikirja
Verkkojulkaisu pdf (www.tiehallinto.fi/julkaisut)

ISBN 978-952-221-276-2

TIEH 2000011-v-09 Suunnittelu- ja toteuttamisvaiheen ohjaus

aiheluokka: 01

asiasanat:

YKSITYISET TIET; VALTIO; AVUSTUKSET; KUNNOSSAPITO; PARANTAMINEN; HANKINTA;
LAINSÄÄDÄNTÖ; OHJEET

TIEHALLINTO

Keskushallinto

Opastinsilta 12 A

PL 33

00521 HELSINKI

Puhelin 0204 22 11

Vastaanottaja
Tiepiirit

Säädösperusta
Yksitystielaki 109 §

Korvaa/muuttaa
Yksitysteiden valtionavustukset (TIEH 2000011-04)
15.4.2004

Kohdistuvuus
Tiehallinto, kunnat, tiekunnat

Voimassa
21.12.2009 - toistaiseksi

Asiasanat
yksitystiet, valtionavustukset, kunnossapito, parantaminen

Yksitysteiden valtionavustukset, TIEH 2000011-v-09

Yksitystielaki ja -asetus ovat keskeisimmät säädökset, jotka ohjaavat yksityisteiden valtionavustusten myöntämisestä. Ohjeeseen on koottu myös muita tärkeimpiä säädöksiä, jotka valtionavustusta saavien tahojen on otettava toiminnassaan huomioon. Vuonna 2007 voimaantullut hankintalaki on aiheuttanut viimeisimmät muutokset valtionavustusten myöntämismenettelyihin.

Ohjeessa käsitellään yksityisteiden valtionapukelpoisuutta sekä parantamisen ja kunnossapidon valtionavustuksia. Niihin liittyvät hakumenettelyt, hakemusten käsittelyyn, päätöksentekoon ja valtionavustusten maksamiseen liittyvät Tiehallinnossa noudatettavat periaatteet ja käytännöt on käsitelty aikaisempaa ohjetta yksityiskohtaisemmin.

Julkaisu toimii ohjeena niille henkilöille, jotka Tiehallinnossa (1.1.2010 alkaen Liikennevirasto ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset) käsittelevät yksityistielain mukaisia valtionavustusasioita. Tiekunnille ja kunnille se antaa neuvoja ja ohjeita Tiehallinnon menettelytavoista yksityisteiden valtionavustasioissa.

Liikennehallinnon ja aluehallinnon uudistusten vuoksi Tiehallinnon ja tiepiirien tehtävät siirtyvät 1.1.2010 toimintansa aloittaviin Liikennevirastoon ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Ohje julkaistaan toistaiseksi vain verkkojulkaisuna.

Johtaja

Raimo Tapio

Asiakaspalvelujohtaja

Lea Virtanen

LISÄTIETOJA

Jukka Lyytinen
Tiehallinto, Keski-Suomen tiepiiri
Puh. 040 5299 589

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Metsäkeskukset
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Suomen Kuntaliitto
Suomen Tieyhdistys
Johto

ESIPUHE

Yksityistien tieosakkaiden on pidettävä tie tarkoitustaan vastaavassa eli lähinnä tieosakkaiden liikenteen edellyttämässä kunnossa. Tieosakkaat päättävät itse myös tien kunnossapitotasosta.

Suurempi perusparannushanke tai ison sillan uusiminen on tieosakkaille usein taloudellisesti erittäin suuri rasitus. Tiellä saattaa lisäksi olla liikenteellistä merkitystä muillekin kuin tieosakkaille.

Parantamishankkeiden toteuttamiseen on katsottu tarpeelliseksi myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta. Sitä haetaan Tiehallinnolta.

Avustuksen myöntämisessä noudatetaan valtionavustuslakia ja yksityistieliakia. Tiehallinnon harkinnassa on avustettavien kohteiden valinta ja avustuksen suuruus.

Yksityistielossien ja jääteiden kunnossapitokustannuksiin myönnetään vuosittaista valtionavustusta.

Tähän julkaisuun on koottu tärkeimmät ohjeet valtionavustuksien hakemisesta ja myöntämisestä. Ohjejulkaisun laatineeseen työryhmään ovat kuuluneet puheenjohtajana Jukka Lyytinen Keski-Suomen tiepiiristä sekä jäseninä Antti Haikka Hämeen tiepiiristä, Oili Kataja Asiantuntijapalveluista, Asta Perosvuo Keski-Suomen tiepiiristä, Jukka Tamminen Kaakkois-Suomen tiepiiristä ja Kari Uutela Oulun tiepiiristä.

Lisäksi useat Tiehallinnon asiantuntijat ovat osallistuneet julkaisun laatimiseen työn eri vaiheissa. Työryhmän konsulttina on toiminut Esko Hämäläinen Suomen Yksityistiepalvelu Oy:stä.

Helsinki, joulukuu 2009

Tiehallinto
Asiantuntijapalvelut

Sisältö

ASIAHAKEMISTO	9
1 VALTIONAVUSTUSTOIMINTAAN LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ	11
1.1 Yksityistielaki ja -asetus	11
1.2 Valtionavustuslaki	13
1.3 Hallintolaki	14
1.4 Julkisuuslaki ja henkilötietolaki	15
1.5 Muut säännökset	15
2 TIEN VALTIONAVUSTUSKELPOISUUS	16
2.1 Valtionavustuskelpoisuuden ehdot	16
2.2 Liikenteellisesti merkittävät tiet	17
2.3 Pysyvän asutuksen pääsytiät	21
2.4 Puutavarakuljetusten kannalta merkittävien teiden avustuskelpoisuus	22
3 VALTIONAVUSTUSKELPOISUUDEN HAKUMENETTELY	25
3.1 Valtionavustuskelpoisuushakemus	25
3.2 Avustuskelpoisuuden maastotarkastus	26
3.3 Avustuskelpoisuuspäätös	26
3.4 Tien kunnossapitoluokka	27
3.5 Muutoksenhaku	28
3.6 Tiekunnan opastaminen avustusasioissa	28
4 AVUSTETTAVAT PARANTAMISHANKKEET	29
4.1 Yleistä	29
4.2 Ensisijaisesti avustettavat hankkeet	30
4.3 Muut avustettavat hankkeet	30
4.4 Avustettavat puuhuoltohankkeet	31
4.5 Parantamishankkeiden yhteydessä tehtävät muut työt	31
4.5.1 Kunnossapitoluonteisten töiden avustaminen	31
4.5.2 Tielinjan siirtämisen avustaminen.	32
4.5.3 Päälystämisen avustaminen	32
4.5.4 Tievalaistuksen avustaminen	33
4.5.5 Kaapelit, pylvää ja johdot	33
4.5.6 Maanteiden yksityistiejärjestelyt ja yksityistien muuttaminen maantiekse	33
5 PARANTAMISHANKKEIDEN AVUSTUSMENETTELY	34
5.1 Avustuksen hakeminen	34
5.2 Valtionavustuspäätös	35
5.3 Avustuksen suuruus	36
5.4 Avustuksen maksaminen	37

5.5	Muutoksenhaku	38
5.6	Tiekunnan opastaminen avustusasioissa	39
6	TIEN PARANTAMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN	40
6.1	Yleistä	40
6.1.1	Luvat ja lausunnot	40
6.1.2	Yksityistietoimitus ja maanomistajien suostumukset	41
6.1.3	Suunnitelmakartat	42
6.2	Hankkeiden tekninen suunnittelu ja mitoitus	42
6.2.1	Ojien ja rumpujen mitoitus	43
6.3	Hyväksyttävät kustannukset, kustannusarvio ja työselitys	44
6.3.1	Suunnittelu- ja valvontakustannukset	44
6.3.2	Muut kulut	45
6.3.3	Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehty työ	45
7	SILTAHANKKEEN SUUNNITTELUN ERITYISPIIRTEET	47
7.1	Yleistä	47
7.2	Alustava suunnittelu	48
7.3	Rakennussuunnitelma	48
7.4	Kustannusarvio ja työselitys	49
7.5	Suunnitelman kokoaminen ja hyväksyttäminen	50
8	PARANTAMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	51
8.1	Yleistä	51
8.2	Kilpailuttaminen	51
8.3	Tarjouspyynnöt ja urakkasopimukset	53
8.4	Valvonta	54
8.4.1	Tiekunnan valvojan tehtävät	54
8.5	Siltahankkeiden toteuttaminen	55
9	ERITYISKOHTEIDEN KUNNOSSAPIDON AVUSTAMINEN	56
9.1	Yleistä	56
9.1.1	Lauttapaikan ja jäätien valtionavustuskelpoisuus	56
9.2	Avustuksen suuruus	58
9.3	Hyväksyttävät kustannukset	58
9.4	Avustuksen maksaminen	60
10	YKSITYISTEIDEN KUNNOSSAPIDON AVUSTAMINEN	62
10.1	Yleistä	62
10.2	Avustuksen maksaminen	63
10.3	Maastotarkastukset	63
11	LIITTEET	64

ASIAHAKEMISTO

Arvonlisävero	34,36,37,44,46,54,59
Asemakaava-alue	16,17,27
Aukkolausunto	34,40
Autolla-ajokelpoisuus	16,23
Avustuksen maksaminen	12,37,60,63
Avustuksen suuruus	28,36,58,62
Ennakko	38,60,61
Hakemus	11,14,15,16,23,25,26,34,47,56
Hallintokustannukset	45,46,59,60
Hallintolaki	11,14
Hankintalaki	11,15,51,52,53
Henkilötietolaki	11,15
Johdot	33
Julkisuuslaki	11,15
Jäätie	16,56,57,58,59,62
Kaapelit	33,54
Kantavuuden parantaminen	30,31,43
Kantavuusmittaukset	40,43,44
Kartat	26,34,40,42
Kelirikkokorjaukset	30,36
Kemera	31
Kilpailuttaminen	45,51,52,54,55
Kirjanpito	37,38,45,59
Kiviainekset	38,43,52,54
Kohtaamispaikat	42,43,49
Kokonaisurakka	51,53
Kuivatusjärjestelmän parantaminen	29,30,31,43
Kunnanavustus	35,59
Kunnan sopimustiet	12
Kunnossapitoavustus	12,28,62,63
Kunnossapitoluokka	12,26,27,28,63
Kunnossapitotyöt	31
Kustannusarvio	34,35,36,38,40,44,45,48,49,53,54,59
Kynnysarvot	51,52
Kääntöpaikat	42,43
Lauttapaikka	56,57,58,59,60,61,62
Leveys	42,49
Liikennemerkkit	12,20,43,52
Liikenneturvallisuus	20,29,30,32
Liikenteellinen merkitys	16,17,18,19,20,21,29,56,58,62
Liikenteen kieltäminen	12
Liittymä	30,32,33,41,42,43,44
Liittymälupa	41,43
Lopputarkastus	38
Lossi	12,56,58
Läpikulkutie	17,18,19,27
Maanomistajien suostumukset	35,41
Maastokäynti	14,26,34,35
Maastotarkastus	14,26,34,35,63
Maisematyölupa	41
Maksatus	37,39,46,56,63

Metsätie	16,22,23,24,43
Muutoksenhaku	11,12,28,39,53
Neuvonta	14,28,35,39
Näkemät	42,43
Oikaisuvaatimus	14,26,28,38,39
Ojat	30,31,43,44
Oma työ	34,38,44,45,46,51,59
Osaurakka	51,52
Pituuskaltevuus	40,42,43
Pohjatutkimukset	32,43,44,49
Poikkileikkaus	40
Purettava silta	56,58,59,60,62
Putkisilta	30,47,49
Puutavarakuljetukset	16,22,23,26,27,30,31,37,43,49
Pylväät	33
Pysyvä asutus	16,19,21,26,27,34,42,57,62
Päällystäminen	29,32,33
Pääsytie	16,17,18,21,30,56,57,58,62
Päätös	13,14,15,16,25,26,27,28,34,35,36,37,38,56
Rummut	30,31,36,38,40,43,44,45,47,52
Sillansuunnittelu	47,48,49
Sillantarkastus	47
Sillan uusiminen	30,47
Suunnittelu	25,30,40,42,43,44,45,47
Suunnittelukustannukset	25,44,45
Suunnitelmaselostus	40,48
Suunnittelusopimus	40,48
Talkootyöt	46,59,60
Tarjouskilpailun ratkaiseminen	53
Tarjouspyyntö	53
Tasoristeys	43
Tavarahankinnat	52
Tiealue	33,41
Tien siirtäminen	32,33,41,44
Tievalaistus	29,33
Tieyksiköinti	17,18,32,45
Toimenpidelupa	41,48
Tosite	37,38,46,59,60
Tulvavauriot	30
Työn vastaanotto	55
Työselitys	34,40,44,49,53
Urakkasopimus	53,54
Urakoitsija	46,53,54,55
Valitus	14,28,39,51
Valtionavustuskelpoisuus	11,14,16,24,25,26,27,34,56,57
Valtionavustuslaki	11,13,29
Valvonta	13,44,45,53,54,55
Valvontakustannukset	44,45
Vastikkeetta tehty työ	37,45,46,59,60
Vesilain mukaiset luvat	41,47
Viranomaisluvut ja -lausunnot	31,40,41,48
Yksityistietoimitus	32,41,42,45
Ympäristöluvut	35,41,47,48

1 VALTIONAVUSTUSTOIMINTAAN LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ

Tässä luvussa esitellään yksityisteiden valtionavustustoimintaan liittyvä lainsäädäntö. Tiehallinto perustaa avustustoimintansa näihin säädöksiin. Avustusta hakevan ja saavan tiekunnan on noudatettava näitä säädöksiä.

Yksityisteiden valtionavustustoimintaa säätelevät useiden lakien ja asetusten säännökset. Valtionavustukset perustuvat erityisesti seuraaviin säädöksiin:

- laki yksityisistä teistä 358/1962, yksityistielaki, YksTL
- asetus yksityisistä teistä 1267/2000, yksityistieasetus, YksTA
- valtionavustuslaki 688/2001, VAL

Keskeistä lainsäädäntöä valtionavustustoiminnassa yleensä sekä erityisesti avustettavien parantamishankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa ovat lisäksi mm.

- hallintolaki 434/2003, HaL
- laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999, julkisuuslaki, JulkL
- henkilötietolaki 523/1999, HeTiL
- laki julkisista hankinnoista 348/2007, hankintalaki, JulkHankL
- maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999, MRL
- vesilaki 264/1961, VL
- ympäristönsuojelulaki 86/2000, YSL

Tässä ohjeessa jäljempänä käytettävät vakiintuneet säädösnimikkeet ja lyhenteet on esitetty yllä kunkin säädöksen jälkeen.

Yksityisteiden valtionavustustoiminta perustuu edellä mainittujen säädösten ohella tähän avustusmenettelyn käsikirjaan. Tiehallinto antaa nämä tarkemmat ohjeet valtionavustuksista yksityistielain 109 §:ssä säädetyn valtuutuksen perusteella. Tämän käsikirjan lisäksi säännöksessä tarkoitettuja ohjeita ovat erilliset hakijan ohjeet sekä avustusjärjestelmään sisältyvät hakemus- ja päätöslomakkeet.

1.1 Yksityistielaki ja -asetus

Valtionavustuksen yleisistä perusteista säädetään yksityistielaisissa. Valtionavustussäännökset ja niiden keskeinen sisältö ovat:

- valtionavustusperusteet	YksTL 93 §
- valtionavustuksen enimmäismäärä	YksTL 93b §
- valtionavustuksen lakkauttaminen	YksTL 93b §
- valtionavustuksesta päättäminen	YksTL 97 §
- muutoksenhaku valtionavustuspäätökseen	YksTL 98a §

Yksityisteiden valtionavustuskelpoisuudesta, valtionavustuksen hakemisesta ja avustusjärjestelmän yksityiskohdista säädetään yksityistieasetuksessa. Valtionavustussäännökset ja niiden keskeinen sisältö ovat:

- valtionavustuskelpoisuus	YksTA 8 §
- valtionavustushakemus	YksTA 9 §

- valtionavustuspäätös	YksTA 10 §
- valtionavustuspäätöksen muuttaminen	YksTA 11 §
- teiden kunnossapitoluokitus	YksTA 12 §
- laskennalliset kunnossapitokustannukset	YksTA 13 §
- erityiskohteiden kustannukset	YksTA 14 §
- valtionavustusta saavien teiden valvonta	YksTA 15 §
- valtionavustuksen maksaminen	YksTA 16 §
- valtionavustuspäätöksestä tiedottaminen	YksTA 17 §
- parantamisavustuksen hakeminen	YksTA 18 §

Säännösten sisältö on selvitetty yksityiskohtaisesti jäljempänä valtionavustuskelpoisuutta, parantamishankkeiden avustamista sekä teiden ja erityiskohteiden kunnossapidon avustamista koskevissa luvuissa. Säännökset ovat tämän käsikirjan liitteenä 4.

Yksityistielaisissa ja -asetuksessa on lisäksi valtionavustuksiin ja avustusjärjestelmään liittyviä yleissäännöksiä. Avustuksien saamisesta seuraa velvollisuus sallia ulkopuolinen liikenne tiellä. Avustusta saava tiekunta on tarvittaessa velvollinen tarkkailutienä antamaan Tiehallinnon edellyttämät tiedot tiensä kunnossapidosta. Tiekunta voi tehdä kunnan kanssa sopimuksen tienpidosta. Näiden säännösten sisältö on esitetty seuraavassa.

Liikenteen kieltäminen ja rajoittaminen (YksTL 96 §)

Valtionavustusta saavan tien satunnaista käyttämistä ei yksityistielain 96 §:n mukaan saa puomein, liikennemerkein tai muulla tavoin kieltää sinä aikana, jota valtionavustus koskee. Ulkopuolisesta liikenteestä aiheutuvaa huomattavaa haittaa voidaan kuitenkin rajoittaa kunnan suostumuksella.

Parantamisavustuksissa (ja rakentamisavustuksissa) valtionavustus koskee 10 vuoden ajanjaksoa, joka alkaa viimeisen avustuserän nostamisesta. Liikennettä ei siis ilman kunnan suostumusta saa kieltää tai rajoittaa tänä aikana.

Muissa valtionavustuksissa (teiden kunnossapitoavustukset, lossien ja muiden erityiskohteiden käyttö- ja kunnossapitoavustukset) valtionavustus koskee sitä vuotta, jona se on maksettu. Näin on siinäkin tapauksessa, että avustus määräytyy edellisen tai edellisten vuosien toteutuneiden kustannusten perusteella.

Tarkkailutiet (YksTL 97a §)

Tiehallinto voi yksityistielain 97a §:n perusteella valita valtionavustukseen oikeutettujen teiden joukosta teitä erityisiksi tarkkailuteiksi. Tällaiseksi tieksi valitun tien on annettava Tiehallinnolle sen tarvitsemat tiedot tiensä kunnossapidosta. Tarkkailutiekse voidaan valita tie, jolle on tehty myönteinen valtionavustuskelpoisuuspäätös.

Kunnan sopimustiet (YksTA 21 §)

Tiekunta voi tehdä kunnan kanssa yksityistieasetuksen 21 §:n mukaisen sopimuksen tienpidosta. Tienpitosopimus voi koskea tien kunnossapitoa tai sen parantamista tai molempia. Tällöin kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä valtionavustuskelpoisuuden ja avustuksen hakemisesta, maksamisesta ja muutoksenhausta tiekunnan osalta säädetään. Kuntaa koskevat tällöin tiekunnan osalta annettavat menettelytapaohjeet.

Kunnan on tiekunnan puolesta toimiessaan liitettävä asiakirjoihin jäljennös tienpitosopimuksesta. Tiepiirin on tarvittaessa varmistuttava tehdyn tienpitosopimuksen sisällöstä ja kunnan toimivallan laajuudesta.

Tehdystä tienpitosopimuksesta riippumatta tiekunta on edelleen yksityistie-laissa tarkoitettu vastuullinen tienpitäjä. Avustusasioissa tarvittavat päätökset on siten yleensä tehtävä tiekunnan kokouksessa, vaikka kunta käytännössä avustusasiat hoitaisikin. Vain jos kunta on ottanut tien tienpidon kokonaan hoitaakseen eikä edellytä tiekunnan toimivan, ei tiekunnan kokouspäätöksiä edellytetä.

1.2 Valtionavustuslaki

Yksityistielain mukaisiin valtionapuihin sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa säädetään. Valtionavustuslain mukaan valtionavustusta voidaan myöntää, jos sitä on pidettävä tarpeellisena hankkeen laatu ja laajuus huomioon ottaen. (VAL 7 §).

Yksityistielain mukainen valtionavustus on harkinnanvarainen. (YksTL 93 §, YksTA 18 §). Valtionavustuslain mukaan valtionavustus voi olla tarpeellinen, jos hanketta ei voitaisi toteuttaa lainkaan ilman valtionavustuksen myöntämistä. Valtionavustuksen myöntäminen voi olla tarpeellista myös silloin, kun yhteiskunnallisesti hyödylliseksi arvioitu hanke toteutuisi ilman valtionavustuksen myöntämistä selvästi hitaammin tai suppeampana. (HE 63/2001).

Hankkeen täytyy täyttää avustettaville hankkeille asetetut yleiset edellytykset sekä olla kooltaan riittävän suuri, jotta valtionavustukselle voidaan katsoa olevan tarvetta. Harkinnassa voidaan ottaa huomioon valtionavustusviranomaiselle avustusasian käsittelystä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. (HE 63/2001).

Tiehallinto ja sen tiepiirit voivat antaa tarkempia ohjeita, jotka koskevat valtionavustuksen hakemista, tiekunnan toiminnan ja talouden selvittämisvelvollisuutta, valtionavustuksen maksamista, valtionavustuksen käyttöä ja valvonnan toteuttamista. Tiekunta on velvollinen noudattamaan näitä ohjeita. (VAL 37 §).

Tiekunnan on annettava tiepiirille valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Tiekunnan tulee viipymättä ilmoittaa tiepiirille kaikista valtionavustuksen käyttöön vaikuttavista muutoksista. (VAL 14 §).

Tiepiirillä on tarvittaessa oikeus tehdä valtionapua saavan tiekunnan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. (VAL 16 §).

Tiepiirillä on oikeus määrätä tiekunta palauttamaan jo maksettu avustus, jos tiekunta on antanut tiepiirille vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty tai muutoin olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja. (VAL 21 §).

Tiekunnan tulee itse viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Valtionavustuksen saajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta. (VAL 20 §).

Tiepiirin valtionapuasiasissa antamaan päätökseen ei saa suoraan hakea muutosta valittamalla. Tiepiirin päätökseen saa hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle tiepiirille. Vasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tiepiirin päätökseen saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeudelta. (VAL 34 §). Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee. (YksTL 98a §).

1.3 Hallintolaki

Hallintolain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta. (HaL 1 §).

Yksityisteiden avustusasioissa tiepiirit kohtelevat asiakkaitaan eli tiekuntia tasapuolisesti ja puolueettomasti sekä käyttävät toimivaltaansa oikein. (HaL 6 §). Viranomaispäätöksissä ja neuvonnassa käytetään asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. (HaL 9 §).

Tiepiirit antavat tarpeen mukaan tiekunnille maksutonta neuvontaa avustusasioissa. Jos asia ei kuulu tiepiirin toimivaltaan, se opastaa asiakkaan toimivaltaisen viranomaisen luo. (HaL 8 §). Lisätietoja ja neuvoja avustusasioissa saa Tiehallinnon asiakaspalvelusta, puh. 0206 90 303 (ma - pe 9 -16).

Avustushakemukset ja muut asiat käsitellään ilman aiheetonta viivytystä. (HaL 23 §). Hakemusten käsittelyaikaan vaikuttavat hakemustyyppi (valtionavustuskelpoisuus, parantamisavustus, muu), hakemuksessa esitettyjen tietojen tarkistamistarve, hakemuksen täydentämistarve, maastotarkastuksen tarve ja ajoitus sekä suunnitelmien tarkastamistarve.

Tiepiiri vastaa asian käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin sekä antaa asianosaiselle tämän pyynnöstä arvion päätöksen antamisajankohdasta. (HaL 23 §).

Tiepiirin on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. (HaL 31 §). Asiaa voidaan selvittää tiepiirin edustajan tekemällä maastokäynnillä.

Tarvittaessa asian selvittämiseksi pidetään maastotarkastus, jossa tiekunnan edustajalle varataan mahdollisuus olla läsnä. Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, josta tiekunta saa kopion. (HaL 39 §).

1.4 Julkisuuslaki ja henkilötietolaki

Asiakirjojen julkisuudesta ja asianosaisen tiedonsaantioikeudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Tiepiirille jätetty avustushakemus tulee julkiseksi, kun se on kirjattu tiepiirissä saapuneeksi. (JulKL 7 §). Hakemuksen käsittelyyn liittyvä valmisteluaineisto ei ole julkista ennen päätöksentekoa. (JulKL 6 §).

Avustuspäätös ja sen käsittelyä varten laaditut muistiot, pöytäkirjat ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, kun päätös on allekirjoitettu. (JulKL 6 §).

Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. (JulKL 9 §). Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään. (JulKL 13 §).

Tiekunnan osoitetieto on useimmissa tapauksissa tiekunnan yhteyshenkilön osoite. Tiehallinnon yksityisteiden avustusrekisterin (YA) pidossa noudetaan siksi myös henkilötietolakia. Rekisteristä ei anneta tiekuntien yhteyshenkilöiden nimi- ja osoitetietoja. Tie kuntien nimi- ja osoitetiedot voidaan tiekunnan suostumuksella luovuttaa tiedotus-, tutkimus- ja muihin hyväksyttyihin tarkoituksiin, ei kuitenkaan pelkästään markkinointitarkoituksiin. Tie kunta voi kieltää osoitetietojensa luovuttamisen ilmoittamalla siitä tiepiiriin. (HeTiL 30 §).

1.5 Muut säännökset

Hankintalain ja muiden edellä mainittujen säännösten sisältö ja merkitys on esitetty jäljempänä parantamishankkeiden valtionavustusehtojen kohdalla.

2 TIEN VALTIONAVUSTUSKELPOISUUS

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset tien valtionavustuskelpoisuudesta sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa valtionavustuskelpoisushakemuksen käsittelyn ja arvioinnin näihin säännöksiin ja ohjeisiin.

Voidakseen saada valtionavustusta tien parantamiseen tai kunnossapitoon on tiekunnalla oltava myönteinen päätös tien valtionavustuskelpoisuudesta. Myönteinen avustuskelpoisuuspäätös ei kuitenkaan merkitse vielä oikeutta parantamisavustukseen, vaan päätökset avustettavista hankkeista tehdään jäljempänä tässä käsikirjassa esitetyllä tavalla.

2.1 Valtionavustuskelpoisuuden ehdot

Yksityistie on yksityistielain 93 §:n perusteella valtionavustuskelpoinen, jos

- se on autolla ajokelpoinen ja
- sen asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja
- sillä on paikkakunnalla huomattava liikenteellinen merkitys tai se on tarpeellinen pysyvän asutuksen pääsytienä vähintään yhden kilometrin matkalla ja sen vaikutuspiirissä on vähintään kolme pysyvästi asuttua taloutta

Autolla-ajokelpoisuus tarkoittaa käytännössä henkilöautolla ajokelpoista tietä. Ajokelpoisuusvaatimus on ympärivuotinen lukuun ottamatta autolla ajettavaksi tehtävää jäätieta, joka voi myös olla avustuskelpoinen.

Yksityistie voi olla polkutie, jolla ei ole tarkoitus liikkua autolla; polkutie ei siten ole avustuskelpoinen.

Tien pitää olla olemassa, pelkkä tieoikeus ilman rakennettua tietä ei täytä avustuskelpoisuuden ehtoja.

Tiekuntavaatimuksen täyttyminen tutkitaan hakemuksen liitteenä olevan toimituspöytäkirjan perusteella, tiekunnan perustamisen vireillä olo ei riitä.

Tie tai sen osa ei ole valtionavustuskelpoinen, jos

- se on pelkästään maa- tai metsätalouskäytössä (viljelystie, metsätie)
- se johtaa pelkästään vapaa-ajan asuntoihin (mökkitie)
- se on asemakaava-alueella (ranta-asemakaavoja lukuun ottamatta)

Pysyvän asutuksen pääsytie on avustuskelpoinen vain viimeiseen pysyvästi asuttuun talouteen saakka. Tällaisella tiellä myös avustettavan parantamishankkeen täytyy olla pysyvän asutuksen käyttämällä tieosalla.

Puutavarakuljetusten kannalta huomattavan merkityksen omaavat tiet voivat vuosina 2009-2011 olla valtionavustuskelpoisia, vaikka edellä esitetyt edellytykset eivät täytyisikään. Asiaa on tarkemmin esitetty luvussa 2.4.

Asemakaava-alueen tiet

Avustusta ei myönnetä lainkaan asemakaava-alueella olevalle tielle tai sen osalle. Asemakaava-alueelle voi kaavoituksen edetessä jäädä yksityisteitä, jotka ovat edelleen tieosakkaiden hoidossa. Kunta voi ottaa ne yksityistielain 3 §:n perusteella hoitaakseen.

Yksityistielain soveltaminen lakkaa vasta, kun yksityistie tai sen korvaava uusi tie luovutetaan maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n mukaisesti katuna yleiseen käyttöön.

Asemakaava-alueelle voidaan perustaa uusiakin tieoikeuksia, jos kaavan toteuttaminen ei uuden tien rakentamisella vaarannu. Asemakaava-alueelle ei kuitenkaan voida kaavoittaa uusia yksityisteitä. Tonteille voidaan kaavoittaa kulkuyhteyksiä toisten tonttien kautta. Nämä kulkuyhteydet perustetaan kiinteistönmuodostamislain 154 §:n mukaisesti rasitteina. Niihin ei sovelleta yksityistielakia.

Ranta-asemakaava-alueilla tiet kaavoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain 75 §:n mukaisesti kulkuyhteyttä varten osoitettuina yhteiskäyttöalueina. Tällaisten teiden perustamisessa ja tienpidossa noudatetaan yksityistielakia. Ranta-asemakaava-alueella voi olla valtionavustuskelpoisia liikenteellisesti merkittäviä yksityisteitä tai pysyvän asutuksen pääsyteitä.

2.2 Liikenteellisesti merkittävät tiet

Tiellä on yksityistieasetuksen 8 §:n mukaan paikkakunnan liikenteessä huomattava merkitys, jos

- tietä käytetään yleisesti läpikulkuliikenteeseen tai
- tien varrella on palvelulaitoksia tai muita merkittävästi liikennettä aiheuttavia toimintoja

Teillä, joilla on paikkakunnalla huomattava liikenteellinen merkitys, liikenne on huomattavalta osalta muiden kuin tieosakkaiden aiheuttamaa (HE 324/1994). Muiden kuin tieosakkaiden aiheuttama liikenne on läpikulkuliikennettä tai sellaista tien varrella olevien toimintojen aiheuttamaa liikennettä, jonka ei voida katsoa olevan tieosakkaan liikennettä ja jota ei voida ottaa huomioon tieosakkaan tieyksiköissä.

Liikenteellistä merkittävyyttä arvioitaessa ei ole merkitystä, peritäänkö tien käyttämisestä esimerkiksi läpikulkuliikenteen osalta käyttömaksua.

A) Läpikulkutiet

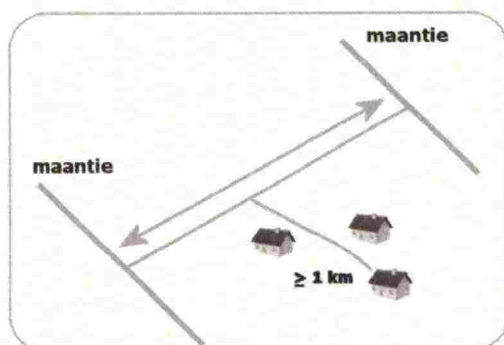
Tietä käytetään yleisesti läpikulkuliikenteeseen, kun sillä on pysähtymättä tapahtuvaa päivittäistä läpikulkuliikennettä maantielle tai toiselle yksityistielle vähintään 20 moottoriajoneuvoa vuorokaudessa. Läpikulkuliikenteen määrän täytyy lisäksi ylittää tien pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen laskennallisen liikenteen määrä.

Toimintajärjestelmä: YA käyttöohje, YA Tekninen ohje, YA Tietokantamäärittely

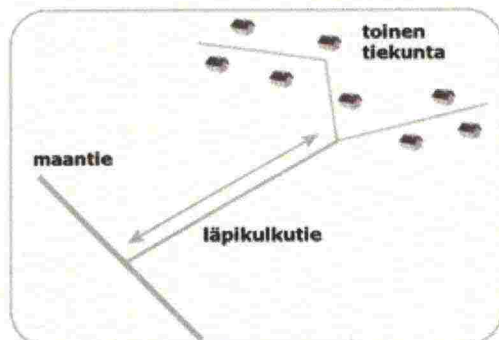

Läpikulkuteillä liikenteellisen merkityksen määrittely perustuu liikennemäärä-arvion lisäksi karttatarkasteluun. Läpikulkuliikenteelle on oltava maantieteelinen ja tieverkollinen peruste. Toisen tiekunnan tieosakkaiden aiheuttama liikenne ei ole läpikulkuliikennettä, vaan tieosakkaiden tai sellaisiksi otettavissa olevien liikennettä.

Vain se tien osa, jolla edellä mainitut liikenteellisen merkityksen edellytykset täyttyvät, on avustuskelpoinen liikenteellisesti merkittävänä tienä. Alle kilometrin mittaiselle tieosalle ei tehdä erillistä tarkastelua.

Esimerkkikuva 1. Läpikulkutie. Jos liikenteellisen merkityksen liikennemääräkriteerit täyttyvät, on tie avustuskelpoinen. Pysyvän asutuksen käyttämä haara on avustuskelpoinen pysyvän asutuksen pääsytienä.

Esimerkkikuva 2. Läpikulkutie. Toisen tiekunnan tieosakkaiden aiheuttama liikenne ei ole läpikulkuliikennettä. Läpikulkutie on avustuskelpoinen pysyvän asutuksen pääsytienä, jos sen pituus on vähintään yksi kilometri.

B) Merkittävästi liikennettä aiheuttavat toiminnot

Huomattavan liikenteellisen merkityksen perusteena voivat olla palvelulaitokset tai muut merkittävästi liikennettä aiheuttavat toiminnot. Tällaisia voivat olla koulut, muut oppilaitokset, sosiaali- ja terveystoimen toimipisteet, kauppa, posti, tuotantolaitokset, urheilupaikat, terminaalit, jne.

Mainittujen toimintojen liikenne voi suureksi osaksi olla tieosakkaiden omaa liikennettä tai asiakasliikennettä. Tällainen liikenne voidaan ottaa huomioon tieyksiköissä eikä se täysimääräisesti vaikuta tien liikenteellisen merkityksen määrittelyyn. Tällaista liikennettä ovat esimerkiksi

- koulujen ja muiden oppilaitosten työmatka- ja huoltoliikenne
- koulukuljetukset ja muu koululaisten kuljettaminen

- koulun muun käytön aiheuttama liikenne
- palvelulaitosten työmatka- ja huoltoliikenne sekä asiakasliikenne
- kaupan tai postin työmatka- ja huoltoliikenne sekä asiakasliikenne
- tuotantolaitosten työmatkaliikenne ja tavarakuljetukset
- muut asiakasliikenteet

Sellainen yleisluonteinen liikenne, jota ei perustellusti voida yksiköidä tieosakkaana olevan kiinteistön aiheuttamaksi liikenteeksi, otetaan huomioon tien liikenteellistä merkittävyyttä arvioitaessa. Tällaista yleisluonteista liikennettä ovat esimerkiksi

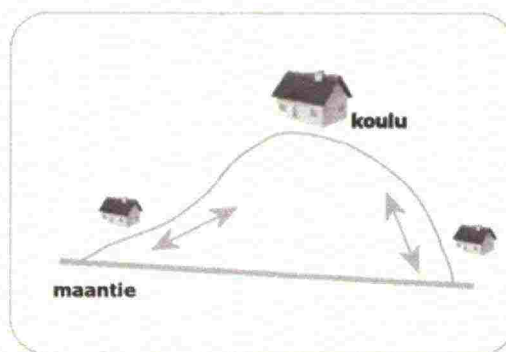
- luonnonsuojelualueen tai muun luontokohteen aiheuttama ulkopuolinen liikenne
- ulkoilualueiden aiheuttama ulkopuolinen liikenne
- yleisten, ei yritystoimintaan liittyvien venevalkamien, uimarantojen ja vastaavien aiheuttama ulkopuolinen liikenne
- muu satunnainen ulkopuolinen liikenne

Tien varrella olevien toimintojen aiheuttama liikenne on merkittävää, kun tällaisen yleisluonteisen liikenteen määrä yhdessä mahdollisen läpikulkuliikenteen kanssa on vähintään 20 moottoriajoneuvoa vuorokaudessa. Tällaisen ulkopuolisen liikenteen määrän täytyy lisäksi ylittää tien pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen laskennallisen liikenteen määrä.

Tällä perusteella sellaisetkin läpikulkutiet, joilla läpikulkuliikenteen määrä jää alle 20 moottoriajoneuvoa/vrk voivat yhdessä muun ulkopuolisen liikenteen kanssa olla liikenteellisesti merkittäviä.

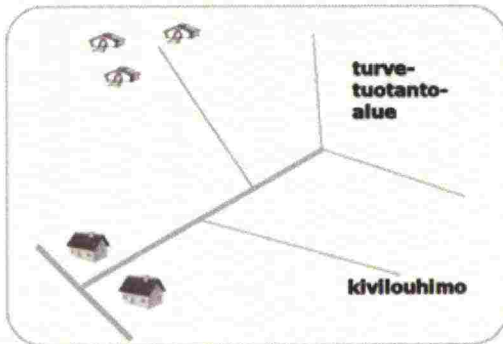
Toimintajärjestelmä: YA käyttöohje, YA Tekninen ohje, YA Tietokantamäärittely

Vain se tien osa, jolla edellä mainitut liikenteellisen merkityksen edellytykset täyttyvät, on avustuskelpoinen liikenteellisesti merkittävänä tienä. Alle kilometrin mittaiselle tieosalle ei tehdä erillistä tarkastelua.

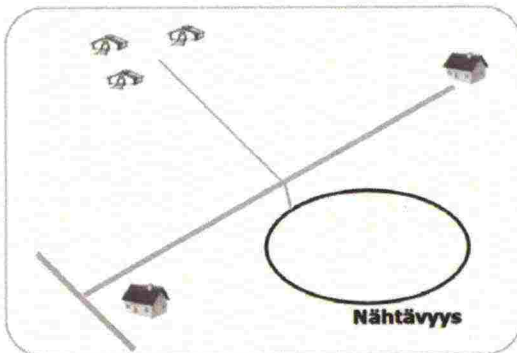

Esimerkkikuva 3. Merkittävästi liikennettä aiheuttava toiminto. Tie on avustuskelpoinen, jos liikenteellisen merkityksen liikennemääräkriteerit täyttyvät.

Esimerkkikuva 4. Merkittävästi liikennettä aiheuttavia toimintoja. Tie on runkotien osalta avustuskelpoinen, jos liikenteellisen merkityksen liikennemääräkriteerit täyttyvät. Toimintojen käyttämät omat pistotiet eivät ole avustuskelpoisia. Tiehen kuuluva mökkihaara ei ole avustuskelpoinen.

Esimerkkikuva 5. Merkittävästi liikennettä aiheuttava toiminto. Jos liikenteellisen merkityksen liikennemääräkriteerit täyttyvät, on tie avustuskelpoinen erityiskohteen saakka. Tien loppupää ei ole avustuskelpoinen. Tiehen kuuluva mökkihaara ei ole avustuskelpoinen.

C) Harkinnanvaraiset kohteet

Tie tai sen osa voidaan harkinnan mukaan määritellä liikenteellisesti merkittäväksi, vaikka edellä esitetty liikennemääräkriteerit eivät täytyisikään. Perusteen täytyy olla liikenteellinen tai liikenneturvallisuuteen liittyvä. Tällaisia teitä voivat olla esimerkiksi

- säännöllisen, tiheäaikatauluisen, kaikille avoimen joukkoliikenteen reittinä toimiva tie
- maantien kevyen liikenteen yhteytenä toimiva tie, jolle kevyt liikenne ohjataan liikennemerkkein
- muutoin maantien paikallisen liikenteen vaihtoehtoisena reittinä toimiva tie, jolle liikenne ohjataan liikennemerkkein
- muutoin perustellusti paikkakunnalla liikenteellisesti merkittäväksi katsottava tie

Vain se tien osa, jolla harkinnanvaraiset liikenteellisen merkityksen edellytykset täyttyvät, on avustuskelpoinen liikenteellisesti merkittävänä tienä.

Asutuksen tai yritystoiminnan perusteella harkintaa käytettäessä on erityisesti huomioitava kaikkien vastaavien teiden tasapuolinen kohtelu.

Huomattava pysyvän asutuksen määrä ei yksistään ole riittävää tien määrittelemiseksi liikenteellisesti merkittäväksi. Tällaiset tiet ovat asutuksen määrästä ja tiepituudesta riippumatta pysyvän asutuksen pääsyteitä.

Pelkästään vapaa-ajan käytössä oleva tie ei yksityistielain 93 §:n mukaan voi olla avustuskelpoinen loma-asutuksen suuresta määrästä huolimatta.

2.3 Pysyvän asutuksen pääsytiät

Pysyvän asutuksen pääsytienä pidetään yksityistieasetuksen 8 §:n mukaan asutuksen pääasiallista kulkuyhteyttä paikalliseen hallinto- tai palvelukeskukseen.

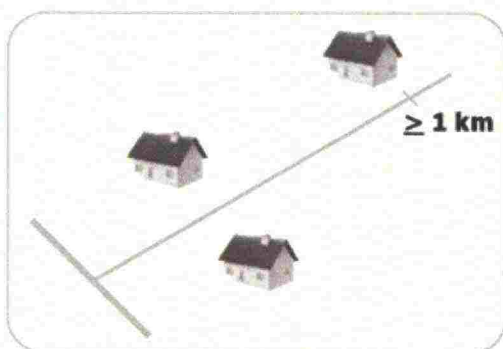
Avustuskelpoisuuden ehtona on, että tie tai tien osa toimii tällaisena pääsytienä yhtäjaksoisesti yhteensä vähintään yhden kilometrin matkalla. Tien vaikutuspiirissä on oltava vähintään kolme pysyvästi asuttua taloutta. (YksTL 93 §).

Pysyvästi asuttuna taloutena pidetään asuntoa, jossa asutaan ympäri vuoden ja joka on väestötietolain (507/1993) väestötietojärjestelmään talletettu asuinpaikka. (YksTA 8 §).

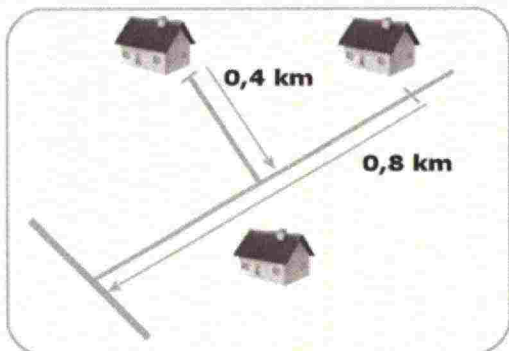
Toimintajärjestelmä: Pysyvä asutus väestötietojärjestelmässä.

Jos tiekunnan tie koostuu toisistaan erillään olevista osista, arvioidaan jokaisen osan avustuskelpoisuus erikseen. Kun uusi maantie jakaa valtionavustuskelpoisen yksityistien osiin, voi tie kokonaisuutena edelleen säilyttää avustuskelpoisuutensa. Asia ratkaistaan tapauskohtaisesti.

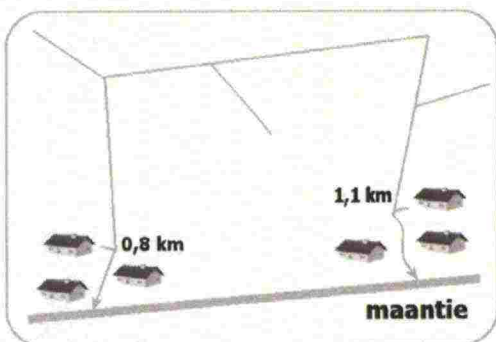
Esimerkkejä pysyvän asutuksen pääsytien avustuskelpoisuuden määrittelystä:

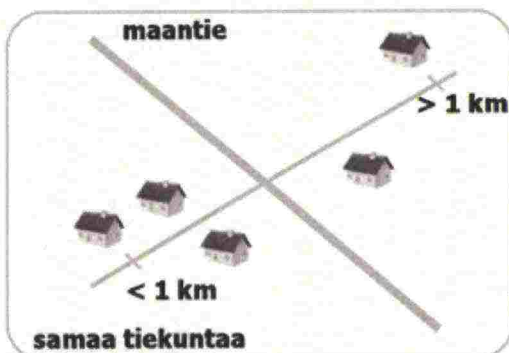
Esimerkkikuva 6. Kolme taloutta, vähintään kilometri yhtäjaksoisesti. Avustuskelpoinen.

Esimerkkikuva 7. Kolme taloutta, vähintään kilometri yhteensä yhtäjaksoisesti. Avustuskelpoinen.

Esimerkkikuva 8. Koko tiestö on samaa tiekuntaa. Tien oikeanpuoleinen asuttu haara on avustuskelpoinen, vasemmanpuoleinen haara ei ole. Metsätieosuudet eivät ole pysyvän asutuksen käytössä.

Esimerkkikuva 9. Kumpikaan tien osa ei täytä avustusehtoja. Ei avustuskelpoinen.

2.4 Puutavarakuljetusten kannalta merkittävien teiden avustuskelpoisuus

Vuosina 2009-2011 avustusta voidaan myöntää edellä esitettyjen yleisten avustuskelpoisuusehtojen rajoittamatta myös sellaisten yksityisteiden parantamiseen, joilla on puutavarakuljetusten kannalta huomattava merkitys. Tämän merkityksen arvioi metsäkeskus, jolta hakijan on pyydettävä asiasta lausunto. (YksTL 93.3 §).

Tällaisilla teillä avustusta voidaan erityisistä syistä myöntää myös uuden tien tekemiseen. Uuden tien rakentamisen perusteena voi olla esimerkiksi kuljetusmatkan olennainen lyhentyminen. Uudella tiellä täytyy olla huomattava merkitys myös muun liikenteen kannalta. (YksTL 93.3 §).

Uuden tien rakentamista harkittaessa tiekunnan täytyy olla hyvissä ajoin yhteydessä tiepiiriin, metsäkeskukseen ja ympäristökeskukseen. Uuden tien rakentaminen vaatii myös maanmittaustoimiston yksityistietoimituksen ennen kuin tien avustuskelpoisuudesta voidaan päättää.

Valtionavustuskelpoisuus ratkaistaan näillä teillä seuraavin perustein:

- tiekunta on oltava perustettuna
- tien on oltava autolla-ajokelpoinen
- tiellä on oltava puutavarakuljetusten kannalta huomattava merkitys

Autolla-ajokelpoisuus merkitsee näilläkin teillä henkilöautolla ajokelpoista tietä. Tie parannetaan tai rakennetaan puutavara-autolla ajokelpoiseksi. Ajokelvotonkin tie voi kuitenkin olla avustuskelpoinen, jos tiellä parantamisen jälkeen (jälleen) on puutavarakuljetusten kannalta huomattava merkitys. Kuljetusreitti voi esimerkiksi huonoon kuntoon päässeän sillan korjaamisen jälkeen merkittävästi lyhentyä.

Huomattava merkitys puutavarakuljetusten kannalta arvioidaan metsäkeskuksen arvioinnin ja lausunnon perusteella. Huomattavan merkityksen tunnusmerkkejä ovat ainakin tien laaja metsävaltainen vaikutusalue ja tiedossa olevat runsaat hakkuut.

Puutavarakuljetuksilla tarkoitetaan raakapuukuljetusten lisäksi myös metsän hoidon edellyttämiä kuljetuksia sekä energiapuun kuljetuksia.

Metsäkeskuksen lausunnon lisäksi hakija voi itse liittää hakemukseensa puukuljetuksiin liittyviä lisäperusteluja.

Esimerkkejä avustuskelpoisuuden määrittelystä puuhuoltohankkeissa

Yksityistielain mukaisia avustuskelpoisuusehtoja välttämättä
Metsätie voi olla avustuskelpoinen

Tiellä on huomattava merkitys
puutavarakuljetusten kannalta:
Tiekunnan tie on avustuskelpoinen
vuosina 2009-2011

Esimerkkikuva 10. Myös metsätie voi olla avustuskelpoinen.

Esimerkkikuva 11. Tien metsätieosuudet voivat olla avustuskelpoisia.

Esimerkkikuva 12. Tie voi olla avustuskelpoinen pysyvän asutuksen määrästä ja tiepituudesta riippumatta.

Esimerkkikuva 13. Eri tiekuuntien tiet voivat olla avustuskelpoisia pysyvän asutuksen määrästä ja tiepituudesta riippumatta.

Esimerkkikuva 14. Metsätie voi olla avustuskelpoinen loma-asutuksen määrästä riippumatta.

3 VALTIONAVUSTUSKELPOISUUDEN HAKUMENETTELY

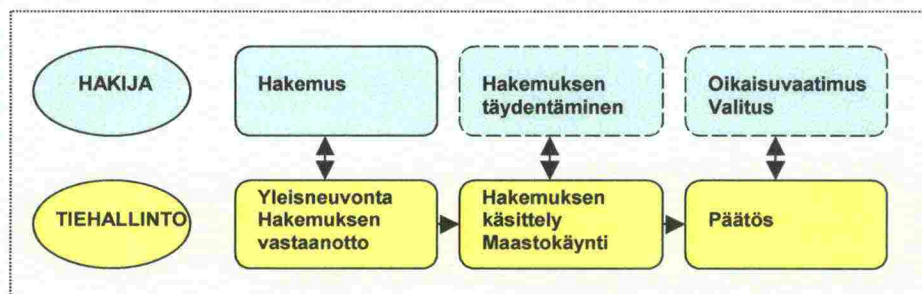
Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset tien valtionavustuskelpoisuuden hakumenettelystä sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa valtionavustuskelpoisuushakemuksen käsittelyn ja arvioinnin näihin säännöksiin ja ohjeisiin.

3.1 Valtionavustuskelpoisuushakemus

Voidakseen saada valtionavustusta tien parantamiseen tai kunnossapitoon on tiekunnalla oltava myönteinen päätös tien valtionavustuskelpoisuudesta. Päätöstä avustuskelpoisuudesta haetaan tiepiiriltä. Avustuskelpoisuushakemuksen käsittelyssä selvitetään, täyttääkö tie valtionavustuksen saamiselle yksityistielaisissa ja -asetuksessa asetetut yleiset edellytykset.

Avustuskelpoisuuden erillinen selvittäminen on otettu käyttöön tiekuntien oikeusturvan parantamiseksi ja tiekunnille mahdollisesti aiheutuvien turhien kustannuksien välttämiseksi. Parantamishankkeissa suunnittelukustannukset saattavat olla merkittäviä. Tiekunnan kannalta on tärkeää ensin varmistua tien avustuskelpoisuudesta ja vasta sen jälkeen käynnistää parantamishankkeen suunnittelu.

Myönteinen avustuskelpoisuuspäätös ei kuitenkaan merkitse vielä oikeutta parantamisavustukseen, vaan avustettavista hankkeista päätetään jäljempänä tässä käsikirjassa esitetyllä tavalla.

Kaavio 1. Valtionavustuskelpoisuuden hakumenettely.

Valtionavustuskelpoisuutta haetaan lomakkeella Yksityisen tien valtionavustuskelpoisuus. Hakemuslomakkeen täyttöohjeineen saa tiepiireistä sekä internet-osoitteista

- www.tiehallinto.fi/lomakkeet ja
- www.suomi.fi/lomakkeet

Avustuskelpoisuutta voi hakea ilman erityistä määräaikaa.

Avustuskelpoisuushakemus lähetetään Hämeen, Keski-Suomen, Turun, Uudenmaan ja Vaasan tiepiirien alueella osoitteeseen Tiehallinto, Asiakaspalvelut, Yksityistieavustukset, PL 376, 33101 Tampere.

Muiden tiepiirien alueella avustuskelpoisuushakemus lähetetään sille tiepiirille, jonka alueella tie tai suurin osa tiestä sijaitsee.

Hakemukseen tulee liittää:

- peruskartta tai kopio, johon on merkitty avustuskelpoiseksi haettavat tiekunnan tien osat ja tien vaikutusalueen pysyvä asutus
- toimituspöytäkirja tiekunnan perustamistoimituksesta, tiekuntien yhdistämis- tai tienosien liittämistapauksissa viimeisimmästä toimituksesta
- karttaote maanmittaustoimiston yksityistierekisteristä
- metsäkeskuksen lausunto haettaessa avustuskelpoisuutta puutavarakuljetusten kannalta merkittävälle tielle

3.2 Avustuskelpoisuuden maastotarkastus

Avustuskelpoisuushakemuksessa esitettyjä tietoja voidaan tarkastaa tiepiirin edustajan tekemällä maastokäynnillä.

Tarvittaessa, esimerkiksi oikaisuvaatimuksen yhteydessä tai muutoin epäselvissä tapauksissa tehdään virallinen maastotarkastus, josta ilmoitetaan tiekunnalle. Tiekunnan edustajalla on oikeus olla läsnä tarkastuksessa. Tarkastuksesta tehdään pöytäkirja, josta yksi kappale jää tiekunnalle.

Toimintajärjestelmä: Tarkastuspöytäkirja ja Digiroad-tiedonkeruulomake.

3.3 Avustuskelpoisuuspäätös

Valtionavustuskelpoisuudesta päättää se tiepiiri, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on. Parantamishankkeisiin liittyvät valtionavustuskelpoisuushakemukset pyritään käytännössä ratkaisemaan viivytyksettä noin kuukauden kuluessa avustushakemuksen jättämisestä edellyttäen, että hakemuksessa on esitetty kaikki vaaditut ja asian ratkaisemisessa tarvittavat tiedot.

Avustuskelpoisuuspäätös lähetetään hakijalle tavallisena virkakirjeenä. Päätökseen liitetään oikaisuvaatimusosoitus. Avustuskelpoisuuspäätös annetaan tiedoksi myös asianomaiselle kunnalle.

Myönteisessä avustuskelpoisuuspäätöksessä määrätään tiepiirin mittauksen perusteella avustettava tiepituus ja tien kunnossapitoluokka tieosittain. Päätökseen liittyy karttatuloste, jossa esitetään avustuskelpoisiksi todettu ja päätetty tie tai sen osat.

Myönteinen päätös ei vielä merkitse oikeutta avustukseen. Myönteinen päätös on edellytys parantamishankkeen avustushakemuksen käsittelylle.

Tien avustuskelpoisuuspäätös on voimassa toistaiseksi. (YksTA 11 §). Tie-kunnan, jonka tiellä on voimassa oleva avustuskelpoisuuspäätös, täytyy ilmoittaa avustuskelpoisuuteen vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuneista muutoksista. Tällaisia muutoksia ovat mm.

- pysyvästi asuttujen talouksien määrän muuttuminen
- tiekuntien yhdistäminen ja erottaminen

Valtionavustuskelpoisuuspäätöksen muuttaminen voi tulla vireille myös tiepiirin aloitteesta. Jos tie tai sen osa ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää täytä avustuskelpoisuusehtoja, avustuskelpoisuuspäätös lakkautetaan. Tiekuntaa kuullaan ennen asian ratkaisemista. (YksTL 93b §, YksTA 11 §).

Asemakaava-alueella olevalta tieltä tai sen osalta avustuskelpoisuuspäätös lakkautetaan sen jälkeen, kun kunta on ottanut tienpidon hoitaakseen tai kun kaavan voimaantulosta on kulunut viisi vuotta. (YksTL 93b §, YksTA 11 §).

Toimintajärjestelmä: Avustuskelpoisuuspäätöksen valmistelu ja päätöksen teko

Yksityistiellä, jolla on puutavarakuljetusten kannalta huomattava merkitys on vuosina 2009-2011 tehty avustuskelpoisuuspäätös voimassa vuoden 2011 loppuun saakka. Näitä määräaikaista avustuskelpoisuuspäätöksiä ei erikseen lakkauteta. (YksTL 93.3 §).

3.4 Tien kunnossapitoluokka

Valtionavustuskelpoiset tiet jaetaan neljään kunnossapitoluokkaan. Tien kunnossapito-luokka määrätään sen kunnossapitotarpeen perusteella. Tien osat voivat kuulua eri kunnossapitoluokkiin. (YksTA 12 §).

Tien tai sen osan kunnossapitoluokka määritetään valtionavustuskelpoisuushakemuksessa esitettyjen ja tarkastettujen vaikutusalueen maankäyttö- ja liikennetietojen perusteella. Liikennettä aiheuttavista tekijöistä saa pisteitä seuraavan laskentakaaavan mukaisesti:

$P = A/3 + B/12 + C/150 + D/1000 + E/15 + F/5 + G/7 + H \cdot I/5 \cdot L + J \cdot I/50 \cdot L$,
jossa

P	=	kokonaispistemäärä
A	=	pysyvästi asuttujen talouksien lukumäärä
B	=	vapaa-ajan asuntojen lukumäärä
C	=	peltopinta-ala hehtaareina
D	=	metsäpinta-ala hehtaareina
E	=	kevyt linjaliikenne ajoneuvoina viikossa
F	=	raskas linjaliikenne ajoneuvoina viikossa
G	=	läpikulkuliikenne ajoneuvoina vuorokaudessa
H	=	raskas erityisliikenne ajoneuvoina viikossa
J	=	kevyt erityisliikenne ajoneuvoina viikossa
I	=	erityiskohteen etäisyys tien tai sen osan alkupäästä kilometreinä
L	=	tien tai sen osan pituus kilometreinä

Erityisliikenteellä tarkoitetaan tien varrella sijaitseviin koulutus-, palvelu- tai tuotantolaitoksiin sekä terminaaleihin suuntautuvaa liikennettä.

Jos tie jakautuu liikenteellisesti selvästi erilaisiin osiin, kunnossapitoluokka määritetään kullekin osalle erikseen. Erillistä määrittystä ei kuitenkaan tehdä alle kilometrin pituiselle tien osalle.

Laskennassa saatu pistemäärä pyöristetään lähimpään täyteen kokonaislu-
kuun. Tien tai sen osan kunnossapitoluokka määräytyy saadun pistemäärän
perusteella seuraavasti:

Pistemäärä		Kunnossapitoluokka
- vähintään 20	≥ 20	1
- 10-19	≥ 10 mutta < 20	2
- 4-9	≥ 4 mutta < 10	3
- alle 4	< 4	4

Tien kunnossapitoavustuksen suuruus määräytyy laskennallisesti tien tai
tien osien kunnossapitoluokkien perusteella. (YksTA 13 §).

Vuosittaisia kunnossapitoavustuksia ei tällä hetkellä määrärahasyistä voida
myöntää. Kunnossapitoluokituksella on kuitenkin välillisiä merkityksiä.

Tiehallinnon yksityisteiden kunnossapidosta antamissa ohjeissa on viitteelli-
siä työmääriä eri kunnossapitoluokissa. Tiekunnat voivat hyödyntää näitä
ohjeita talousarvioitaan suunnitellessaan. Lisäksi useat kunnat käyttävät tie-
piirin vahvistamaa kunnossapitoluokitusta omissa avustusjärjestelmissään.

Tiekunta voi ilmoittaa tiepiirille kunnossapitoluokitukseen vaikuttavista muu-
toksista. Ilmoitus tehdään samalla lomakkeella, jolla valtionavustuskelpoi-
suutta haetaan.

3.5 Muutoksenhaku

Tiekunta voi hakea muutosta tiepiirin tekemään avustuskelpoisuuspäätök-
seen. Tiepiirin päätökseen ei saa suoraan hakea muutosta valittamalla, vaan
päätökseen saa hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedok-
sisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään tiepiirille. (VAL 34 §).

Oikaisuvaatimuksesta annettuun tiepiirin päätökseen saa hakea muutosta
valittamalla hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jon-
ka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee. (YksTL 98a §).

Yksityiskohtaiset muutoksenhakuohjeet ovat päätöksen liitteenä.

Toimintajärjestelmä: Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus -menettely

3.6 Tiekunnan opastaminen avustusasioissa

Lisätietoja ja tarkempia ohjeita avustuskelpoisuuden hakemisesta saa Tie-
hallinnon asiakaspalvelusta, puh. 0206 90 303 (ma - pe 9 -16).

4 AVUSTETTAVAT PARANTAMISHANKKEET

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset parantamishankkeiden avustamisesta sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa avustushakemuksen arvioinnin näihin säännöksiin ja ohjeisiin.

4.1 Yleistä

Yksityistien tienpito koostuu tien rakentamisen jälkeen sen kunnossapidosta ja parantamisesta. Kunnossapidolla varmistetaan tien päivittäinen liikennöitävyys ja säilytetään tien rakenteellinen kunto. Yksityistien parantamisella tarkoitetaan suurempia kunnostustoimenpiteitä sekä tien tai sillan laajempaa peruskorjausta. (YksTL 6 §).

Yksityisteiden tienpito on tieosakkaiden vastuulla. Tieosakkaiden on pidettävä tie tarkoitustaan vastaavassa eli tieosakkaiden liikenteen edellyttämässä kunnossa. Tieosakkaiden on huolehdittava tien jatkuvasta kunnossapidosta. (YksTL 7 §).

Valtio avustaa yksityisteiden parantamishankkeita. Avustusta haetaan tiepiiriltä. Avustuksen myöntämisessä noudatetaan valtionavustuslakia ja yksityistielakia. Valtion talousarviossa päätetään vuosittain käytettävissä olevan määrärahan suuruus.

Avustuksilla turvataan yksityistieverkon kunnon säilyminen. Avustuksilla vähennetään tieosakkaille aiheutuvaa tienpitorasitusta. Avustukseen liittyy velvollisuus sallia tien vapaa yleiskäyttö, josta avustuksen voidaan samalla katsoa olevan korvaus.

Avustusta voi saada tiekunnan hallinnoima tie, jota käytetään pysyvän asutuksen pääsytenä tai jolla on huomattava liikenteellinen merkitys. Vuosina 2009-2011 avustusta voidaan myöntää myös sellaisten yksityisteiden parantamiseen, joilla on puutavarakuljetusten kannalta huomattava merkitys (ns. puuhuoltohankkeet).

Yksityistieasetuksessa on tarkemmin säädetty, minkälaisiin tarkoituksiin avustusta voi saada. Valtionavustusta tien parantamiseen voidaan harkinnan mukaan antaa tien, siihen kuuluvien alueiden sekä rakenteiden ja laitteiden, erityisesti siltojen, vaurioitumisesta johtuviin töihin, joiden ei voida katsoa kuuluvan tien kunnossapitoon. (YksTA 18 §).

Parantamisavustusta voi saada tien ja siltojen vaurioiden korjaamiseen tai vaurioitumisen estämiseen. Myös kantavuuden ja kuivatusjärjestelmän parantamista ja liikenneturvallisuuden parantamishankkeita voidaan avustaa.

Rakentamiseen tai siihen verrattavaan tien tason parantamiseen, esimerkiksi uuden tien tekeminen tai tien päällystäminen tai tievalaistuksen rakentaminen, avustusta ei pääsääntöisesti voida myöntää.

4.2 Ensisijaisesti avustettavat hankkeet

Avustukset kohdennetaan ensisijaisesti hankkeisiin, joissa liikennöinti tiellä on tapahtuneen vaurion takia kokonaan estynyt tai uhkaa estyä. Tällaisia hankkeita ovat

- siltojen ja isojen rumpujen uusiminen tai vaurioiden korjaaminen
- teiden tulva- ja routavaurioiden korjaaminen

Tyypillisiä siltahankkeita ovat

- koko sillan uusiminen
- sillan korvaaminen putkisillalla tai rummulla
- siltarakenteiden uusiminen ja korjaaminen

Putkisillaksi sanotaan halkaisijaltaan vähintään kaksi metriä ($\varnothing \geq 2000$ mm) olevaa rumpua.

Siltahankkeiden erityispiirteitä esitetään tarkemmin luvussa 7.

Isolla rummulla tarkoitetaan halkaisijaltaan vähintään metristä rumpua ($\varnothing \geq 1000$ mm) tai virtaamaltaan vastaavaa kaksoisputkirumpua. Rumpujen osalta yleisimmin tulee kysymykseen rummun uusiminen.

Tien yksittäisten pahojen vauriokohteiden korjaaminen kuuluu myös ensisijaisesti avustettaviin hankkeisiin. Tien on voinut katkaista tulva tai paha runkokelirikko. Hankkeiden suunnitteluun ja vaurioiden korjaamiseen liittyviä asioita käsitellään luvussa 6.

4.3 Muut avustettavat hankkeet

Muita avustettavia hankkeita ovat

- kantavuuden ja siihen liittyen kuivatusjärjestelmän parantaminen
- liikenneturvallisuuden parantaminen, kuten vaarallisen kaarteiden oikaisu, liittymäkohdan parantaminen tai tielinjan siirtäminen

Tien riittämättömään kantavuuteen ovat useimmiten syynä heikko pohjamaa, liian ohuet päällysrakennekerrokset, kerrosten sekoittuminen pohjamaahan sekä tierakenteen puutteellinen kuivatus.

Tien kantavuutta parannetaan yleisimmin tien rakennekerroksia vahvistamalla. Tien kantavan kerroksen paksuutta voidaan lisätä ja samalla erottaa suodatinkankaalla rakennekerroksia sekoittuminen. Tien kantavaa kerrosta voidaan vahvistaa myös muilla menetelmillä. Tarvittaessa vahvistetaan tien alusrakennetta massanvaihdoilla tai erilaisilla vahvisteilla.

Kantavuuden parantamiseen liittyy yleensä myös samanaikainen tien kuivatusjärjestelmän eli ojien ja rumpujen kunnostaminen.

Liikenneturvallisuusperusteella avustetaan useimmiten teiden pieniä siirtoja pois talouskeskuksen pihapiiristä. Myös yksittäisten vaarallisten tiekohtien korjaamista voidaan avustaa.

Hankkeiden suunnitteluun liittyviä asioita käsitellään luvussa 6.

4.4 Avustettavat puuhuoltohankkeet

Vuosina 2009–2011 puutavarakuljetusten kannalta merkittävälle teille myönnettäviä avustuksia harkitessaan tiepiirit huomioivat erityisesti toimivien kuljetusketjujen syntymisen näkökulman. Parannettavan kohteen ja maantien välin tulee olla vähintään parantamisen tulosta vastaavassa kunnossa.

Näissä hankkeissa tärkeää on, että koko kuljetusreitti saadaan puutavara-auton kestäväan kuntoon metsästä maantielle saakka. Joissain tapauksissa saatetaan siten tarvita useampien tiekuntien samanaikaisia hankkeita. Osassa hankkeita on mahdollista käyttää kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisia avustuksia, joista päättää Metsäkeskus.

Puuhuoltooperusteella avustusta voidaan erityisistä syistä myöntää myös uuden tien tekemiseen. Uuden tien rakentamisen perusteena voi olla esimerkiksi kuljetusmatkan olennainen lyhentyminen.

Uuden tien avustamisen edellytyksenä on huomattava merkitys sekä puutavarakuljetusten että muun liikenteen kannalta.

Uuden tien rakentamista ja avustuksen hakemista harkittaessa täytyy tiekunnan olla hyvissä ajoin yhteydessä tiepiiriin, metsäkeskukseen ja ympäristökeskukseen. Uuden tien rakentaminen vaatii myös maanmittaustoimiston yksityistietoimituksen.

4.5 Parantamishankkeiden yhteydessä tehtävät muut työt

Valtionavustusta voidaan myöntää tien kunnossapitoon ja parantamiseen (YksTL 93 §). Tiehallinto kohdentaa käytettävissä olevat määrärahat parantamishankkeisiin ja erityiskohteiden kunnossapitoon. Parantamishankkeisiin sisältyvien kunnossapitoluonteisten töiden, uuden tien rakentamisen tai tien laatutason nostamiseen tähtäävien töiden osalta Tiehallinto noudattaa seuraavassa esitettyjä linjauksia.

4.5.1 Kunnossapitoluonteisten töiden avustaminen

Kantavuuden parantamiseksi tarpeelliset kuivatusjärjestelmän eli ojien ja rumpujen parantamishankkeet voidaan hyväksyä.

Laajemman parantamishankkeen osana voidaan hyväksyä samanaikaisesti tehtäviä kunnossapitoluonteisia töitä, esimerkiksi tien kulutuskerroksen lisääminen.

Yksittäisen tienkohdan tai sillan parantamishankkeen yhteydessä muualla tiellä tehtäviä tavanomaisia, vuosittaisia kunnossapitotöitä ei avusteta.

Pelkkää tavanomaista kunnossapittoa (esimerkiksi auraus ja lanaus tai pelkkä kulutuskerroksen lisääminen tai pelkkä ojien kunnostus ja pienten rumpujen uusiminen) ei avusteta parantamisavustuksin.

4.5.2 Tielinjan siirtämisen avustaminen.

Tielinjan siirtäminen liikenneturvallisuuskäsitteisiin perustuen esimerkiksi pois talouskeskuksen pihapiiristä samoin kuin vaarallisen tienkohdan tai liittymäpaikan oikaiseminen tielinjaa siirtämällä on avustuskelpoinen toimenpide. Tietä siirrettäessä on varmistettava tarvittavista toimituspäätöksistä ja viranomaisluvista. Uuden tielinjan osalta on varmistettava myös riittävistä pohjatutkimuksista ja rakennekerroksista.

YksTL 38b §:n perusteella tien siirtämisestä ja siirtämisen kustannuksista päätetään yksityistieoikeudessa. Siirtämisen kustannukset jaetaan tien siirtämisestä saatavan hyödyn mukaan. Kiinteistönomistajan lisäksi tiekunta eli muut tieosakkaat voidaan velvoittaa osallistumaan kustannuksiin tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa. Tällainen kustannusjakopäätös ei sinänsä vaikuta hankkeen avustuskelpoisuuteen tai sen hyväksyttäviin kustannuksiin.

Hankkeen omarahoituksen osalta voidaan päättää myös niin, että yksi tai useampi kiinteistönomistaja maksaa valtionavustuksen jälkeen maksettavaksi jäävän omavastuuosuuden kokonaan niin, ettei tiekunnalle tule lainkaan maksettavaa.

Esimerkki 1: Toimituksessa on määrätty kiinteistönomistaja vastaamaan siirtämisen kustannuksista. Tiekuunta toteuttaa hankkeen ja voi saada siihen valtionavustuksen. Valtionavustus kohdistuu tällöin kiinteistönomistajan maksuosuuteen. Jos valtionavustus on 60 %, jää kiinteistönomistajan maksettavaksi 40 %.

Esimerkki 2: Toimituksessa on määrätty hankkeen kustannusjaoksi: tiekunta 50 % - kiinteistönomistaja 50%. Tiekuunta toteuttaa hankkeen kokonaan ja voi saada siihen valtionavustuksen. Valtionavustus kohdistuu tällöin molempien maksuosiin. Jos valtionavustus on 60 %, jää tiekunnan maksettavaksi 20 % ja kiinteistönomistajan maksettavaksi 20 %.

On kuitenkin huomattava, että tien siirtäminen on avustuskelpoista vain tiekunnan toteutettavaksi määrättyjen tai sovittujen töiden osalta. Hankkeeseen ei voida sisällyttää kiinteistönomistajan toteutettavaksi määrättyjen töiden - esimerkiksi raivaukset, pintamaan poisto, liittymien tekeminen - kustannuksia.

4.5.3 Päälystämisen avustaminen

Uuden päälysteen tai pintauksen tekemistä ei avusteta. Kysymyksessä ei ole yksityistieasetuksen 18 §:ssä mainittu tien vaurioitumisesta johtuva työ, vaan tien laatutason nostaminen.

Poikkeustapauksina päälystämisen avustamisessa voivat tulla kysymykseen esim. siltakohteen välittömän läheisyyden päälystäminen (perusteena kansirakenteen suojaaminen) tai tapaukset, joissa yksityistie toimii maantien kevyen liikenteen väylän osana.

Tiekunta voi omalla kustannuksellaan päällystää tien. Päällysteen alapuolisten rakennekerrosten tekemistä voidaan avustaa vähintään soratien kantavuusvaatimusta 80 MN/m² vastaavaan määrään saakka.

Vanhan päällysteen tai pintauksen korjaamista voidaan avustaa. Tällaisia päällysteitä on erityisesti yksityisteiksi muuttuneilla vanhoilla maanteilla. Taroituksenmukaisin toteutustapa (vaihtoehtona huonokuntoisen päällysteen poistaminen) on kuitenkin aina arvioitava päällysteen ja sen aiempien korjausten kestoikä huomioon ottaen.

Yksityistieliittymän päällystetyn osuuden, ns. lipan, korjaamista osana laajempaa hanketta voidaan myös avustaa.

4.5.4 Tievalaistuksen avustaminen

Uuden tievalaistuksen rakentamista ei avusteta. Kysymyksessä ei ole yksityistieasetuksen 18 §:ssä mainittu tien vaurioitumisesta johtuva työ, vaan tien laatutason nostaminen.

Poikkeuksen muodostaa aiemmin valaistun tien siirtäminen, jolloin myös valaistuksen siirtäminen voi olla avustuskelpoinen toimenpide. Poikkeuksen voi muodostaa myös tilanne, jossa yksityistie toimii maantien kevyen liikenteen väylän osana.

4.5.5 Kaapelit, pylvää ja johdot

Kaapeleiden, pylväiden ja johtojen siirtämistä ei avusteta. Kysymyksessä eivät ole yksityistielain 5 §:ssä mainitut tiehen kuuluvat rakenteet ja laitteet. Kaapelit, pylvää ja johdot ovat yksityisoikeudellisin sopimuksin tiealueelle sijoitettuja laitteita, joiden siirtämisestä ja siirtämisen kustannusvastuusta on sovittu erikseen.

Kaapelien, pylväiden ja johtojen sijoittamisessa tulee ottaa huomioon tien mahdollinen tuleva parantamistarve.

Yksityistietä parannettaessa on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon teleliikennekaapeleiden tuleva sijoittamistarve tiealueelle. Tarvittaessa tierakenteeseen voidaan sijoittaa jo valmiiksi kaapeleiden asennusputkia.

4.5.6 Maanteiden yksityistiejärjestelyt ja yksityistien muuttaminen maantiekseksi

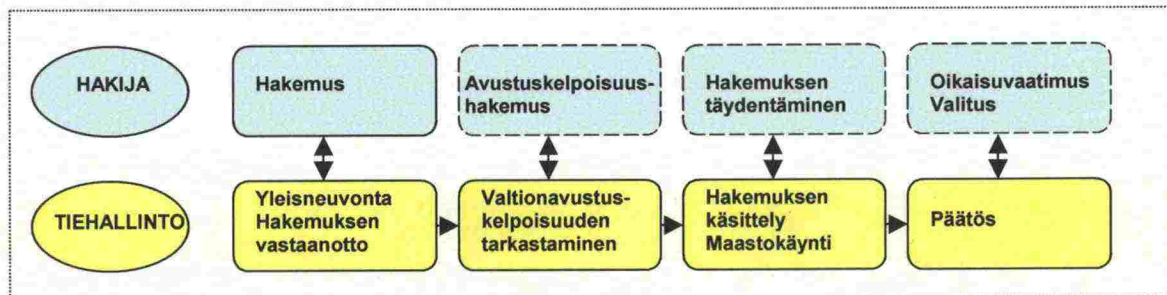
Yksityistieliittymien poistaminen ja korvaavien yhteyksien rakentaminen tehdään maantielain mukaisesti. Jos yksityistä tietä sovitaan käytettäväksi maantien kevyen liikenteen väylän osana, sovitaan yksityistien ylläpidosta erikseen. Hankkeissa ei käytetä valtionavustuksia.

Yksityistien muuttuessa maantiekseksi ei sen mahdollisesti tarvittavaan kuntoonpanoon voida käyttää valtionavustusta. Myöskään maantien muuttuessa yksityistiekseksi ei mahdollisesti tarvittavien muutostöiden rahoittamiseen voida käyttää valtionavustusta.

5 PARANTAMISHANKKEIDEN AVUSTUSMENETTELY

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset parantamishankkeiden avustusmenettelystä sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa avustushakemuksen käsittelyn ja avustuksen maksamisen näihin säännöksiin ja ohjeisiin.

Kaavio 2. Avustushakemuksen käsittely.

5.1 Avustuksen hakeminen

Parantamisen valtionavustusta voi hakea valtionavustuskelpoisen tien tiekunta. Tien valtionavustuskelpoisuus tarkastetaan ennen hakemuksen muun käsittelyn aloittamista.

Päätös valtionavustuksen hakemisesta täytyy tehdä tiekunnan kokouksessa. Tiekunnan kokous voi valtuuttaa toimielimen itsenäisesti hoitamaan koko suunnittelu-, avustushakemus- ja toteuttamisprosessin.

Parantamisavustuksen hakemiselle ei ole erityistä määräaika. Suositeltavinta on kuitenkin tehdä hakemus viimeistään kesäkaudella ennen suunnittelua töiden tekemisvuotta. Tarvittava maastokäynti tai maastotarkastus voidaan tehdä vielä ennen talvikautta. Tiepiiri voi tällöin tehdä avustuspäätöksen seuraavan vuoden alkupuolella.

Avustushakemus tehdään *Yksityisen tien parantamisen valtionavustus* -lomakkeella. Sen saa täyttöohjeineen internet-osoitteista www.tiehallinto.fi/lomakkeet ja www.suomi.fi/lomakkeet sekä tiepiireistä.

Hakemukseen on liitettävä

- tien parantamista koskeva suunnitelma työselityksineen (kahtena kappaleena)
- suunnitelmakartta, johon on merkitty parantamiskohteiden sijainti sekä tien vaikutusalueen pysyvä asutus (kahtena kappaleena)
- suoritepohjainen kustannusarvio arvonlisäverollisena
- arvio kustannusarvioon sisältyvistä, tiekunnan omana työnä tehtävistä töistä ja niiden määrästä
- pöytäkirja tiekunnan kokouksesta, jossa avustuksen hakemisesta on päätetty
- alueellisen ympäristökeskuksen aukkolausunto tarvittaessa
- alueellisen ympäristökeskuksen luvat tarvittaessa
- muut luvat, suostumukset ja lausunnot tarvittaessa

Suunnitelma hankkeen rahoittamisesta esitetään hakemuslomakkeella. Tie kunta voi arvioida hankkeensa valtionavustusmahdollisuuksia tässä käsikirjassa esitettyjen vaatimusten ja periaatteiden perusteella. Tiepiirit eivät tee ennakkopäätöksiä eikä Tiehallinnon yksityistieasioiden yleisneuvonnassa anneta ennakkoarvioita hankkeiden avustusmahdollisuuksista. Tiehallinnon asiakaspalvelusta puh. 0206 90 303 (ma - pe 9 -16) saa lisätietoja hankkeiden yleisistä avustamisperiaatteista.

Tiekunnan on hyvä ennen hakemuksen tekemistä olla yhteydessä kuntaan saadakseen etukäteen arvion hankkeensa kunnanavustusmahdollisuuksista.

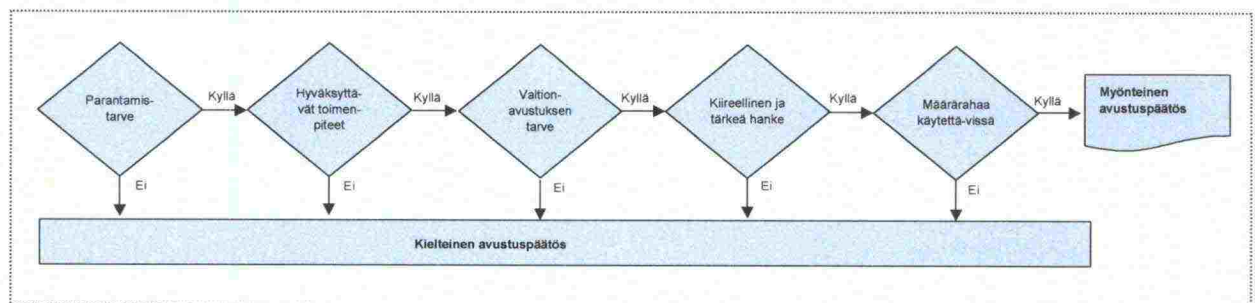
Siltojen parantamishankkeissa on lukuisia erityispiirteitä sekä suunnittelussa että toteuttamisessa. Nämä erityispiirteet esitetään kootusti jäljempänä. Myös siltahankkeita koskevat kuitenkin nämä yleiset menettelytapaohjeet.

5.2 Valtionavustuspäätös

Hakemuksen, suunnitelman ja kustannusarvion tarkastukseen liittyy tarvittaessa myös maastokäynti tai maastotarkastus ennen avustuspäätöksen tekemistä.

Suunnitelman ja kustannusarvion tarkastuksessa kiinnitetään huomiota esitettyjen toimenpiteiden oikeaan mitoittamiseen tien kunto ja merkitys huomioon ottaen. Toimenpiteiden ylitoimitus ja ylilaatu karsitaan. Myös hankkeiden mahdolliseen alimitoitukseen kiinnitetään huomiota. Kustannusarviota voidaan korottaa, jotta kaikki tarpeelliset toimenpiteet saadaan kerralla toteutettua.

Hakemus edellytetään täydennettäväksi hankkeissa, joissa puuttuvat hankkeen toteuttamisen kannalta keskeiset luvat, päätökset tai suostumukset.

Kaavio 3. Hankkeen avustamisen harkinnanvaraisuus.

Tiepiirin harkinnassa on avustettavien kohteiden valinta ja niiden saaman avustuksen määrä. Avustettavia kohteita ja avustusten suuruutta harkittaessa otetaan huomioon parantamistarve, esitetyt toimenpiteet, valtionavustuksen tarve sekä hankkeiden kiireellisyys ja tarkeys.

Valtionavustuksen tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon hankkeen laatu ja laajuus. Pienissä hankkeissa valtionavustukselle ei yleensä ole lain tarkoitamaa tarvetta. Lisäksi niistä aiheutuu suhteettoman paljon hallinnollista työtä hankkeen kokoon ja vaikuttavuuteen nähden. Pienet hankkeet ovat lisäksi

enimmäkseen kunnossapitotyyppisiä ja siten lähtökohtaisesti jo avustuskelvottomia parantamishankkeina.

Avustettavien parantamishankkeiden koolla ei ole alarajaa, mutta käytännössä alle 10 000 euron hankkeita avustetaan harvoin.

Tiepiirin myönteisessä avustuspäätöksessä hyväksytään ja määrätään

- hankkeen suunnitelma ja kustannusarvio
- avustusprosentti
- avustuksen enimmäismäärä
- maksuerien lukumäärä
- työn valmistumisen määräaika
- muut ehdot

Jos hanke ei täytä avustettaville hankkeille edellä esitettyjä edellytyksiä, tehdään siitä kielteinen avustuspäätös. Kielteinen päätös tehdään, jos

- parantamistarvetta ei ole
- parantamistarve johtuu tien kunnossapidon selvästä laiminlyönnistä
- esitetyt toimenpiteet eivät ole hyväksyttäviä
- hanke on pieni tai valtionavustusta ei muutoin katsota tarpeelliseksi
- hanke ei ole kiireellinen ja tärkeä
- avustusraha ei lähivuosiin tule riittämään hankkeen avustamiseen

Jos hankkeella katsotaan olevan seuraavana vuonna tai aivan lähivuosina mahdollisuus tulla avustetuksi, voidaan se kielteistä päätöstä tekemättä ottaa huomioon seuraavien vuosien avustettavista hankkeista päätettäessä. Tällaisissa tapauksissa tiekunnalle ilmoitetaan hakemuksen käsittelyn jatkamisesta. Ilmoitus ei kuitenkaan ole sitova lupaus tulevasta myönteisestä avustuspäätöksestä.

Kiireellisissä hankkeissa (tien tai sillan sortuminen, liikenteen kokonaan estävä routavaurio, ym) tien avustuskelpoisuus selvitetään ja avustuspäätös tehdään nopeutetulla menettelyllä.

Kaikki avustuspäätökset ovat julkisia. Avustuspäätös annetaan tiedoksi asianomaiselle kunnalle. Tehdyt avustuspäätökset julkaistaan jälkikäteen myös Tiehallinnon internet-sivulla www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

Toimintajärjestelmä: Parantamisavustushakemuksen käsittely sekä Avustuspäätöksen valmistelu ja päätöksen teko

5.3 Avustuksen suuruus

Avustus on yleensä 60 % hankkeen hyväksytyistä arvonlisäverollisista kustannuksista.

Joissakin hankkeeseen sisältyvissä töissä avustus voi olla suurempi eli 75 %. Tällaisia ovat

- siltojen ja isojen rumpujen uusiminen ja peruskorjaus
- poikkeuksellisten olosuhteiden, kuten tulvien tielle aiheuttamien vaurioiden korjaamistyöt

Hankkeessa, jossa on kummankin ryhmän toimenpiteitä, määräytyy avustusprosentti eri toimenpiteiden kustannusarvioiden suhteessa.

Esimerkki: Kokonaiskustannuksiltaan 100 000 euron hanke koostuu 60 000 euron sillankorjauksesta ja 40 000 euron tienparannuksesta. Avustus on $75 \% \times 60\,000 + 60 \% \times 40\,000 = 69\,000$ euroa. Avustusprosentti on siis 69 %. Avustusprosentti pyöristetään alaspäin lähimpään kokonaislukuun (eli desimaaleja ei huomioida).

Puutavarakuljetusten kannalta merkittävälle teille vuosina 2009–2011 myönnettävät parantamisavustukset ovat 50 % hankkeen hyväksytyistä arvonnäkökohtaisista kustannuksista. Uuden tien rakentamisen osalta avustus on 30 % hyväksytyistä kustannuksista.

5.4 Avustuksen maksaminen

Avustus maksetaan työn edistymisen mukaan avustuspäätöksen mukaisissa erissä. Kutakin avustuserää on haettava kirjallisesti (kirje, telefax, sähköposti) avustuspäätöksessä nimetyltä maksatusasioiden yhteystaholta.

Ensimmäinen erä voidaan maksaa töiden aloittamisen jälkeen ilman kuluselvitystä. Jos avustus maksetaan kahdessa erässä, voi ensimmäisen erän suuruus olla enintään 50 % valtionavustuksen määrästä. Jos avustuseriä on enemmän kuin kaksi, voi ensimmäisen erän suuruus olla enintään 30 % valtionavustuksen määrästä.

Seuraavat avustuserät maksetaan avustuspäätöksen mukaisesti, kun riittävästi kustannuksia on syntynyt. Tie-kunnalta voidaan jo välimaksatuserien yhteydessä vaatia hankkeen kirjanpidon ja/tai tositteiden esittämistä.

Viimeistä avustuserää tie-kunnan on haettava kirjallisesti avustuspäätöksen liitteenä olevalla Yksityisen tien valtionavustuksen maksaminen -lomakkeella. Sen liitteenä annetaan selvitys hankkeen toteutuneista kustannuksista.

Avustusta maksetaan hyväksyttävien, toteutuneiden kustannusten perusteella avustuspäätöksessä esitettyjen avustusprosentin ja avustuksen enimmäismäärän mukaan.

Viimeisen erän maksatushakemukseen liitetään

- työtilitysten luettelo, jolla selvitetään tositteittain tehdyt työt ja muut kustannukset
- selvitys vastikkeetta hankkeen hyväksi tehdyistä töistä
- kopiot tositteista (laskuista) ja tilioitteista (Huom! Tiehallinto ei palauta kopioita tie-kunnalle. Tie-kunnan tulee säilyttää alkuperäinen kirjanpitoaineisto kirjanpitolain mukaisesti.)
- kirjanpidon raportit (kunta)

Kaikissa selvityksissä on oltava vaaditut allekirjoitukset. Tie-kunta ja sen toimielin vastaavat selvitysten oikeellisuudesta. Tiepiirillä on oikeus määrätä tie-kunta palauttamaan jo maksettu avustus, jos tie-kunta on antanut tiepiirille vääriä tai harhaanjohtavia tietoja.

Tarvittavat lomakkeet täyttöohjeineen lähetetään tiekunnalle avustuspäätöksen yhteydessä. Lomakkeet ovat saatavissa myös Tiehallinnon internet-sivulta osoitteesta www.tiehallinto.fi/lomakkeet.

Tositteesta tai laskusta tulee käydä selville laskutettujen työsuoritusten tai tavaroiden lajit, määrät ja hinnat. Tositteiden asianmukaisuus voidaan varmistaa tiekunnan tilioitteista ja tarvittaessa kirjanpidosta.

Jos työ on kokonaan tai osaksi tehty tiekunnan omana työnä, on tieosakkaiden tekemistä töistä tehtävä erillinen selvitys.

Jos hankkeen toteuttajana on kunta, riittää hakemukseen raportti hankkeen kirjanpidosta.

Viimeinen erä maksetaan, kun työ on valmis ja hyväksytty. Hyväksymiseen liittyy hankkeen lopputarkastus. Tositteet palautetaan tiekunnalle hyväksymispäätöksen mukana. Hyväksymispäätökseen liittyy oikaisuvaatimusosoitus.

Hankkeen hyväksytyssä suunnitelmassa ja kustannusarviossa esitetyistä toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ovat hyväksyttäviä. Pienet työnäikaiset muutokset (esimerkiksi tierumpujen tai murskemäärien vähäiset muutokset) ovat hyväksyttäviä, jos pysytään kustannusarvion puitteissa. Suuremmista muutoksista ja kustannusarviomuutoksista on etukäteen sovittava tiepiirin valvojan kanssa.

Työt tai hankinnat, jotka on tehty ennen tiepiirin tekemää avustuspäätöstä eivät ole avustukseen oikeuttavia ellei niiden tekemiseen ole saatu tiepiirin hyväksyntää.

Hankkeen lopputarkastuksessa tarkastetaan, onko suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tehty. Jos tiekunnan tekemät ylimääräiset toimenpiteet eivät ole tarkoituksenmukaisia, ei niitä hyväksytä avustettavaksi.

Viimeistelyn laadusta mahdollisesti annetut huomautukset ja ohjeet eivät ole esteenä kustannusten hyväksymiselle ja viimeisen avustuserän maksamiselle. Viimeistelystä aikanaan mahdollisesti aiheutuvia kustannuksia ei kuitenkaan hyväksytä.

Toimintajärjestelmä: Ennakon ja välierän maksaminen sekä Hankkeen toteutumisen seuranta, lopputarkastus ja hyväksyminen sekä Viimeisen erän maksaminen. Myös maksamaton lasku voidaan hyväksyä, jotta hakija välttyy väliaikaisrahoituksen järjestämisestä. Tosite tällaisen laskun maksamisesta on esitettävä tiepiirille heti maksun tapahduttua.

5.5 Muutoksenhaku

Tiekunta voi hakea muutosta tiepiirin tekemään avustus- tai maksatuspäätökseen. Tiepiirin päätökseen ei saa suoraan hakea muutosta valittamalla, vaan päätökseen saa hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään tiepiirille.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun tiepiirin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee.

Yksityiskohtaiset muutoksenhakuohjeet ovat päätöksen liitteenä.

Toimintajärjestelmä: Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus -menettely

5.6 Tiekunnan opastaminen avustusasioissa

Lisätietoja ja tarkempia ohjeita avustuksen hakemisesta saa Tiehallinnon asiakaspalvelusta, puh. 0206 90 303 (ma - pe 9 -16).

6 TIEN PARANTAMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset parantamishankkeiden suunnitelmasta ja kustannusarviosta sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa suunnitelman ja kustannusarvion käsittelyn ja arvioinnin näihin säännöksiin ja ohjeisiin. Tiekuunnan on avustuksen hakemiseen liittyvää suunnitelmaa laatiessaan noudatettava näitä säännöksiä ja ohjeita.

6.1 Yleistä

Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa, että parantamishanke toteutetaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla mahdollisimman edullisesti ympäristö- ja luonnonarvot huomioon ottaen. Tiekuunnan kannattaa aina käyttää ammattitaitoista suunnittelijaa. Tarjolla olevilta suunnittelijoilta kannattaa tiedustella referenssikohteita.

Suuremmissa hankkeissa laaditaan yksityistiesuunnitelma, joka koostuu suunnitelmaselostuksesta, kustannusarviosta, suunnitelmakartoista sekä pituus- ja poikkileikkauksista. Tien rakenteen suunnittelu ja rakennekerrosten mitoitus perustuu tarvittaessa maaperätutkimuksiin ja kantavuusmittauksiin.

Suunnitteluun voi hankkeen koosta riippumatta sisältyä sellaisia erityispiirteitä, jotka edellyttävät ammattisuunnittelijan käyttämistä ja neuvotteluja ympäristöviranomaisten kanssa. Tällaisia ovat ainakin pohjavesi- ja Natura-alueilla tai niiden läheisyydessä toteutettavaksi ajatellut hankkeet.

Pienemmissä hankkeissa noudatetaan kevennettyä suunnittelumenettelyä. Hankkeesta laaditaan kustannusarvion lisäksi työselitys, josta käyvät ilmi toteutettavat työt, työmäärät ja työmenetelmät. Kohteet esitetään sopivamitta-kaavaisella kartalla.

Parantamistöistä on suunnittelijan ja toteuttajan avuksi laadittu erityiset ohjekortit, jotka ovat saatavissa Tiehallinnon internet-sivulta osoitteesta:
http://www.tiehallinto.fi/servlet/page?_pageid=71&_dad=julia&_schema=PORTAL30&_pageid=71&linkki=894&julkaisu=491&menu=605&kieli=fi.

6.1.1 Luvat ja lausunnot

Suunnitteluun liittyy aina myös tarvittavien viranomaislupien ja -lausuntojen hankkiminen. Luvat ja lausunnot hankkii joko tiekunta itse tai suunnittelija osana suunnittelutoimeksiantoa.

Suuremmissa uusissa silta- ja rumpuhankkeissa ($\varnothing \geq 1000$ mm) tarvitaan yleensä alueellisen ympäristökeskuksen maksullinen aukkolausunto.

Ympäristökeskukselta saa myös lausunnon ympäristölupaviraston vesilain mukaisen käsittelyn ja luvan tarpeesta vesistöön rakennettaessa mm. silta- ja pengerryshankkeissa.

Ympäristökeskus valvoo luonnonsuojelulain noudattamista. Yksityistieilla on erityinen säännös (7a §) teiden tekemisestä ja parantamisesta Natura - alueilla tai niiden lähistöllä.

Ympäristökeskuksen lausunto tarvitaan myös pohjavesialueilla toteuttavissa hankkeissa ja muuallakin käytettäessä kierrätysmateriaaleja esim. betoni-rouhe, kumirouhe, jne.

Muita mahdollisia lupia ja lausuntoja ovat liittymäluvat maantiehen tai liittymäsuostumukset toiseen yksityistiehen. Joissain tapauksissa liittymäasia saatetaan joutua ratkaisemaan yksityistietoimituksessa.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpidelupa tai maisemätyölupa saatetaan tarvita kunnan rakennusvalvonta- tai ympäristöviranomaiselta.

Lupien ja lausuntojen hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset voidaan hyväksyä osana hankkeen kustannusarviota.

6.1.2 Yksityistietoimitus ja maanomistajien suostumukset

Jos tietä siirretään tai hankkeessa muutoin tarvitaan lisää tiealuetta, tarvitaan maanmittaustoimiston pitämä yksityistietoimitus.

Yksityistietoimitus on maksullinen. Maksu määräytyy toimitukseen käytetyn työajan mukaan. Maksu jaetaan osapuolten kesken heidän toimituksesta saamansa hyödyn perusteella. Tiekunnan ollessa hakijana määrätään toimitusmaksu yleensä tiekunnan maksettavaksi.

Yksityistietoimituksen kustannuksia ei hyväksytä valtionavustukseen oikeutaviksi kustannuksiksi.

Lisätietoja:

http://www.maanmittauslaitos.fi/Tietoa_maasta/Maanmittaus_toimitukset/Yksityistietoimitus/

http://www.maanmittauslaitos.fi/PopUpDocuments/hakemus_maanmittaustoimitus.pdf

http://www.maanmittauslaitos.fi/PopUpDocuments/Kiinteistotoimitukset_hinnasto_2009.pdf

Tien siirtäminen voidaan tiepiirin hyväksymissä kiireellisissä tapauksissa käynnistää ja toteuttaa myös maanomistajien kirjallisilla suostumuksilla. Tällaisissa tapauksissa on ympäristökeskukselle varattava lausunnonantomahdollisuus tien siirtämisestä. Tarvittava yksityistietoimitus voidaan tällaisissa tapauksissa pitää hankkeen toteuttamisen jälkeen.

Tien levittäminen ja pienet oikaisut voidaan toteuttaa maanomistajien suostumuksella. Tällaiseen maanomistajan suostumuksella käyttöön otettuun liisäalueeseen syntyy yksityistielain 16 §:n 2 momentin perusteella pysyvä tie-oikeus. Myös näissä tapauksissa on suositeltavaa myöhemmin pitää yksityistietoimitus.

6.1.3 Suunnitelmakartat

Yksityistiesuunnitelman yleiskarttana, jolla tien ja hankkeen sijainti esitetään, voidaan käyttää GT-karttaa 1:200 000 tai 1:250 000 tai niiden suurennosta 1:100 000.

Parantamishankkeen kohteiden sijainti ja tien vaikutusalueen pysyvä asutus voidaan esittää peruskartalla 1:20 000 tai 1:25 000.

Yksityiskohtaista suunnittelua varten tarvitaan tarkempia karttoja. Maanmittaustoimistosta tai kartta-alan yrityksiltä voi tilata tarvittavan karttatulosteen paperikarttana ja/tai sähköisessä muodossa (esim. pdf tai rasterikartta).

Hankkeen yleiskartaksi sopii yleensä 1:10 000 kartta. Paaluvälikohtaiset suunnitelmat voidaan esittää 1:5 000 suunnitelmakartoilla. Taajama-alueiden yksityistiehankkeissa voi kunnasta olla saatavissa suunnittelua varten kaa-voituksen pohjakartta 1:2 000.

6.2 Hankkeiden tekninen suunnittelu ja mitoitus

Parantamishankkeiden yksityiskohtaiseen suunnitteluun löytyy ohjeita Tiehallinnon ohjekorteista, jotka ovat saatavissa Tiehallinnon internet-sivulta osoitteesta:

http://www.tiehallinto.fi/servlet/page?_pageid=71&_dad=julia&_schema=PORTAL30&_pageid=71&linkki=894&julkaisu=491&menu=605&kieli=fi.

Ohjekortit perustuvat rakennekerrosten mitoituksen osalta Tiehallinnon ohjeeseen Tierakenteen suunnittelu (TIEH 2100029-04), joka on saatavissa Tiehallinnon internet-sivulta www.tiehallinto.fi/julkaisut.

Liikenneteknisellä suunnittelulla ratkaistaan tien sijainti eli linjaus, tien korkeus ja pituuskaltevuus eli tasaus, näkemäalueiden mitoitus, tien leveys, liittymien mitoitus sekä kohtaamis- ja kääntöpaikkojen sijainti ja mitoitus.

Parantamishankkeissa liikenneteknistä suunnittelua tarvitaan mm. teiden siirroissa, mäkien loiventamisessa ja mutkien oikaisuissa, teiden levityksissä, näkemäesteiden poistamisessa sekä liittymien siirroissa.

Avustettavan yksityistien ajoradan leveys on yleensä 5,5 - 6,0 metriä (tärkeä yksityistie) tai 4,5 - 5,0 metriä (muu yksityistie). Vähäisillä yksityisteillä leveydeksi riittää 3,5 - 4,0 metriä. Kohtaamispaikkojen rakentaminen on mahdollista parantamishankkeen yhteydessä.

Tietä siirrettäessä uusi tielinja on pyrittävä sijoittamaan niin, että tien rakentamiskustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Kalliot, louhikot, jyrkät mäet ja pehmeiköt on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä kiertämään. Tien linjausta suunniteltaessa on otettava huomioon myös ympäristönäkökohdat.

Yksityisteiden näkemien suunnittelun ja näkemien ylläpidon lähtökohtana on liikenne- ja viestintäministeriön ohje yleisten teiden näkemäalueista, päätös 66/2002. Ohje koskee maanteitä, mutta sitä voidaan soveltaa myös yksityisteillä.

Maantieliittymän paikan siirroissa tarvitaan uusi liittymälupa.

Liittymien ja tasoristeysten näkemäraivaukset voidaan hyväksyä avustettavaksi hankkeen puitteissa.

Kohtaamis- ja kääntöpaikkojen mitoituksessa voidaan soveltaa Metsäteho Oy:n Metsätieohjeistoa.

Hankkeeseen välittömästi liittyvien ja hankkeesta aiheutuvien pysyvien liikennemerkkien (lähinnä varoitus- ja ohjemerkit) ja liikenteenohjauslaitteiden (esimerkiksi reunapaalut) hankkimista voidaan hankkeen osana avustaa.

Pohjatutkimuksilla ja/tai kantavuusmittauksilla voidaan varmistaa oikea ja taloudellinen kantavuuden parantamistapa ja rakennekerrosten oikea mitoitus. Jos kantavuuden parantamista esitetään tehtäväksi yli 500 metrin matkalla, edellytetään kantavuusmittauksia tai vastaavia tutkimuksia rakennekerrosten oikean mitoituksen perusteeksi. Kantavuusmittauksista ja rakennekerrosten suunnittelusta löytyy lisätietoja ohjekorteista, jotka ovat saatavissa Tiehallinnon internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

Tien tavoitekantavuus ja tarkoituksenmukaiset rakennekerrokset arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Jos tiellä on tärkeä asema tieverkossa ja paljon raskasta liikennettä, pidetään tavoitekantavuuden arvona 80 MN/m². Kantavuus riittää täydelle 60 t ajoneuvopainolle. Rakennekerrokset suunnitellaan pohjamaan perusteella.

Puutavarakuljetusten kannalta merkittävälle teille vuosina 2009-2011 myönnettävissä avustuksissa lähtökohtana on aina tavoitekantavuus 80 MN/m².

Avustukseen oikeuttava pintamurskeen/kulutuskerroksen määrä on tiivistetynä 50 mm. Sen ylittävä kulutuskerroksen määrä on tiekunnan omalla kustannusvastuulla. Kulutuskerrosta voidaan avustaa vain muiden toimenpiteiden, esim. tien kantavuuden parantamisen yhteydessä tehtynä. Pelkkää kulutuskerroksen lisäämistä ei pidetä tien parantamisena.

Pehmeikoilla voidaan tarvita massanvaihto ja/tai geovahvisteita.

6.2.1 Ojien ja rumpujen mitoitus

Pelkkä ojitus ja/tai yksittäisten pienten ($\varnothing < 1000$ mm) rumpujen uusiminen on tavanomaista kunnossapitoa, jota ei avusteta tien parantamisena. Kuivatuksen toimivuus on kuitenkin tärkeä tekijä rakenteen kestävyyskannalta. Ojitus ja pienten rumpujen uusiminen voidaan hyväksyä parantamiseksi osana laajempaa kantavuuden ja kuivatusjärjestelmän parantamista. Hankkeet on kuitenkin katsottava tapauskohtaisesti.

Sivuojan pituuskaltevuuden täytyy yleensä olla vähintään 0,4 %. Sisäluiskan kaltevuudeksi suositellaan 1:2. Mikäli luiskakaltevuus on jyrkempi on vaara reunakantavuuden heikkenemisestä. Jos pohjamaa on routivaa, täytyy ojan syvyyden olla vähintään $h = 25$ cm mitattuna päällysrakenteen alapinnasta.

Alle Ø 400 mm tierumpuja ei pitäisi käyttää. Liittymärumpujen minimikooksi suositellaan Ø 300 mm. Liittymärumpujen hankkimista ei avusteta, koska ne eivät ole tiekunnan vaan liittyjien vastuulla. Tien siirtämistapauksissa voi esiintyä tilanteita, joissa tiekunta on velvollinen rakentamaan uudet liittymärummut vastaamaan entistä tilannetta. Liittymärumpujen asennustyö parantamishankkeen osana voidaan hyväksyä.

Ojien ja rumpujen mitoituksesta löytyy lisätietoja ohjekorteista, jotka ovat saatavissa Tiehallinnon internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

6.3 Hyväksyttävät kustannukset, kustannusarvio ja työselitys

Valtionavustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi hyväksytään hankkeen suunnittelusta, parantamistöiden toteuttamisesta ja töiden valvonnasta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset.

Hankkeesta laaditaan avustushakemuksen liitteeksi aina suoritepohjainen kustannusarvio, josta käyvät ilmi arvonlisäverollisina tai arvonlisäveron osuus selvästi eriteltynä

- suunnittelu- ja valvontakustannukset
- tehtävät työt työlajeittain selitettynä
- suoritelmäärät ja suoriteyksiköt
- yksikköhinnat ja kokonaishinnat
- tiekunnan omana työnä tehtävät työt ja niiden kustannukset

Pienemmissä hankkeissa tarvittavat selitykset voidaan sisällyttää kustannusarviolomakkeeseen. Suuremmista hankkeista laaditaan kustannusarvion lisäksi erillinen työkohtainen työselitys laatuvaatimuksineen.

6.3.1 Suunnittelu- ja valvontakustannukset

Normaalit yksityistien parantamishankkeen suunnittelu- ja valvontakulut ovat yhteensä enintään 5-10 % hankkeen kokonaiskustannuksista. Siltahankkeissa suunnittelu- ja valvontakulujen osuus voi olla suurempikin.

Mikäli em. kulut ovat enemmän kuin 10 %, pitää syitä niihin tarkastella tarkemmin. Tiekunnilta voidaan tarvittaessa pyytää yksityiskohtainen selvitys suunnittelu- ja valvontakustannuksista.

Valvontakuluja hyväksytään vain hankkeelle ilmoitetun valvojan osalta.

Tarpeellisista pohjatutkimuksista ja kantavuusmittauksista ja niiden analysoinnista aiheutuneet kustannukset ovat hyväksyttäviä.

Tarvittavista luvista ja lausunnoista aiheutuneet kustannukset ovat hyväksyttäviä.

6.3.2 Muut kulut

Tiekunnan ja sen hoitokunnan kokous- ja matkakulut eivät ole avustuskelpoisia kuten eivät myöskään hankkeen taloushallinnosta aiheutuneet kulut.

Hankkeen kilpailuttamisesta aiheutuneet kustannukset ovat tiekunnan hallintokuluja, joten ne eivät ole avustuskelpoisia.

Toimitus- ja/tai yksiköintikustannukset eivät ole avustuskelpoisia. Siten myöskään tiekunnan perustamisesta tai tienosien liittämisestä tiekunnan tiehen aiheutuvat kustannukset (tieosakkaiden kokoukset, toimitukset, tieyksiköinti, jne.) eivät ole avustuskelpoisia.

Tiekunnan maksettavaksi määrättyjä tai sovittuja maapohja- ja muita korvauksia ei avusteta.

6.3.3 Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehty työ

Tiekunnan omana työnä toteutettavaksi sopivat mm. puiden kaadot ja tienvarsien raivaus, kaivumaiden poisajo, rumpujen ja suodatinkankaiden asennus sekä jälkityöt lanauksineen.

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehdystä työstä on laadittava erillinen selvitys, jos työt halutaan hyväksyttää osana hankkeen kustannuksia. Töistä on pidettävä yksityiskohtaista tuntikirjanpitoa, josta käyvät ilmi

- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- tekijän nimi
- kunkin tekijän työmäärä tunteina ja työn arvo euroina

Kunkin työntekijän pitää vahvistaa kirjanpito omalta osaltaan. Koko tuntikirjanpidon vahvistaa tiekunnan valitsema hankkeen vastuuhenkilö.

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehtävästä työstä täytyy tehdä arvio osana hankkeen kustannusarviota. Avustusta maksetaan enintään tehdyn arvion mukaiseen, hyväksyttyyn määrään saakka.

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehtynä työnä hyväksytään tieosakkaan tekemä työ. Henkilötyön arvo on 10 euroa työntekijätunnilta. Jos työ tehdään käyttäen traktoria tai muuta vastaavaa työkonetta, työkoneneen käyttämisen arvoksi luetaan henkilötyön lisäksi 20 euroa tunnilta, henkilötyö + konetyö on siis yhteensä 30 euroa tunnilta.

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehty hankkeen suunnittelu ja valvonta voidaan hyväksyä, valvonnassa kuitenkin vain hankkeelle hyväksytyn valvojan töiden osalta.

Tieosakkaan vastikkeetta hankkeen hyväksi luovuttamat tuotantopanokset (maa-ainekset, puutavara) voidaan hyväksyä paikkakunnan hintatason mukaisesti.

Hyväksyttäviin kustannuksiin ei voida sisällyttää

- koneesta riippumatta suurempia konekustannuksia kuin 20 euroa tunnilta
- moottori- tai raivaussahojen ja muiden pienkoneiden käyttöä
- kokouksiin tai neuvotteluihin osallistumista
- matkakuluja
- tarjoilukuluja
- hallintokuluja

Tieosakkaiden omaa työtä on myös tavanomainen talkootyö, josta ei synny avustuskelpoisia kustannuksia. Tällaisen talkootyön määrän seuraaminen on tiekunnan sisäinen asia.

Talkoovakuutuksesta aiheutuneet kustannukset voidaan hyväksyä.

Jos työ tehdään tieosakkaiden omana työnä tiemaksuja vastaan, ei kysymyksessä ole vastikkeetta tehty työ. Tällaiset työt ja kustannukset ovat hyväksyttäviä samoin perustein kuin ulkopuolisen urakoitsijan tekemät työt. Maksatushakemuksessa on tällaisesta työstä esitettävä tosite, josta käy ilmi

- tieosakkaan nimi
- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- työmäärä
- yksikköhinta (em. hyväksyttävään määrään saakka)
- yhteishinta
- mahdollinen arvonalisäveron osuus
- kuitattujen tiemaksujen määrä

7 SILTAHANKKEEN SUUNNITTELUN ERITYISPIIRTEET

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset siltahankkeiden suunnitelmasta ja kustannusarviosta sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa silta-suunnitelman ja kustannusarvion käsittelyn ja arvioinnin näihin säännöksiin ja ohjeisiin. Tiekunnan on avustuksen hakemiseen liittyvää suunnitelmaa laatiessaan noudatettava näitä säännöksiä ja ohjeita.

7.1 Yleistä

Sillat ovat liikenteelliseltä merkitykseltään, arvoltaan ja teknisiltä ratkaisuiltaan tärkeä ja vaativa osa yksityisteitä ja yksityistienpitoa. Niiden tarkastuksista, kunnossapidosta ja parantamisesta löytyy ohjeita internet-osoitteista www.tiehallinto.fi/sillat ja www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

Tiekunnalle ja sen toimielimelle on yksityistielaisissa asetettu velvollisuus seurata sillan kuntoa ja kantavuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin sillan korjaamiseksi tai painorajoitusten asettamiseksi. Tiekunnan ja erityisesti sen toimielimen on huolehdittava siltojen asianmukaisesta tarkastamisesta ja kunnossapidosta.

Valtionavustusta voidaan myöntää siltojen uusimiseen ja vaurioitumisen estämiseen. Tällaisia hankkeita voivat olla

- koko sillan uusiminen
- sillan korvaaminen putkisillalla tai rummulla
- siltarakenteiden uusiminen ja korjaaminen

Siltojen tavanomaiseen kunnossapitoon ja aivan pieniin korjaustöihin ei pääsääntöisesti voida myöntää valtionavustusta.

Valtionavustuksen hakemiseen, hakemuksen käsittelyyn ja päätöksentekoon sekä avustuksen maksamiseen liittyvät toimet ja määräajat ovat samat kuin edellä tiehankkeiden osalta on esitetty.

Vesistö sillan korjaustyö saattaa vaatia vesilain mukaisen luvan, koska silta voi haitata vesiliikennettä, aiheuttaa padotusta, vaikeuttaa uoman perkausta taikka muuttaa pohjaveden tasoa.

Ympäristökeskuksesta saa tiedon tarvittavista silta-aukon mitoista, perkausyvyydestä ja siitä, onko tarpeellista hakea vesilain mukainen lupa ympäristölupavirastosta. Vesilain mukainen lupa on aina haettava sillan tekemiseen yleisen kulku- tai uittoväylän yli. Lausunnot ja luvat ovat maksullisia. Lupa-käsittelyyn ympäristölupavirastossa on syytä varata tavanomaisissa tapauksissa 3-6 kuukautta.

Siltahankkeissa saatetaan tarvita myös maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpidelupa kunnan rakennustarkastusviranomaiselta. Lupa on maksullinen.

Siltahankkeista tarvitaan aina silta-asiantuntijan laatima suunnitelma valtionavustushakemuksen liitteeksi. Sillan suunnittelijalla tulee olla riittävä koulutus ja kokemusta vastaavien rakenteiden suunnittelusta. Kokeneen suunnittelijan käyttö luo edellytykset turvallisen ja kustannus-, ulkonäkö- ym. vaatimukset parhaiten täyttävän siltaratkaisun löytämiselle. Kokeneita suunnittelutoimistoja on lueteltu mm. internet-sivulla Tiehallinnon käyttämiä sillan-suunnittelijoita.

Suunnittelusopimus on syytä tehdä kirjallisena esimerkiksi Konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja (KSE) noudattaen. Tiekuunnan kannattaa siltahankkeessa aina ensin olla yhteydessä tiepiiriin. Opastusta suunnitelman hankkimiseen voi saada esimerkiksi tiepiirin siltainsinööritä.

Tiehallinnon internet-sivulta www.tiehallinto.fi/sillat löytyy runsaasti yleistä siltatietoa ja tietoa yksityistiesilloista.

7.2 Alustava suunnittelu

Alustavassa suunnitteluvaiheessa selvitetään sillan lopullinen paikka sekä sellainen siltaratkaisu, joka täyttää tekniset, taloudelliset ja ympäristöön sopeutumisen vaatimukset. Alustavalla suunnitelmalla haetaan mahdollisesti tarvittavia vesi- ja rakennuslain mukaisia lupia.

Alustavan suunnittelun lähtötietoina ovat siltapaikkaa koskevat tiedot, joita hankitaan mm. mittauksin ja maaperätutkimuksin. Sillan pituutta, siltatyyppejä ja jännemittoja valittaessa erilaisia ratkaisuja vertaillaan käyttäen apuna luonnospiirustuksia ja kustannusvertailuja.

Sillan pituuteen ja jännejakoon vaikuttavina tekijöinä otetaan huomioon vene liikenteen lisäksi veden vaihtuminen, pohjasuhteet, pengerkustannukset ja maisemalliset tekijät.

Sillan perustamistapa valitaan perustamistapaselvitykseen pohjautuvien tekniesten ja taloudellisten vaihtoehtoverailujen perusteella.

Valitusta siltaratkaisusta tehdään alustava yleispiirustus ja alustava kustannusarvio sekä laaditaan ratkaisua perusteleva suunnitelmaselostus.

Pienissä ja helppoissa siltakohteissa, jotka eivät tarvitse ympäristölupaviraston lupaa, voidaan tyyppivertailun jälkeen valitusta siltaratkaisusta laatia suoraan lopullinen suunnitelma.

7.3 Rakennussuunnitelma

Rakentamista ja valtionavustuksen hakemista varten laaditaan rakennussuunnitelma.

Siltasuunnitelmat laaditaan niin, että sillasta saadaan vaaditut kuormat kantava ja pitkäikäinen sekä kohtuulliset esteettiset vaatimukset täyttävä.

Yksityisteiden sillat mitoitetaan kestäämään vähintään Tiehallinnon ohjeen Siltojen kuormat mukaiset kuormaluokat Lk II ja Ek 2, mikä varmistaa että normaalisti sallitut liikennekuormat voivat käyttää siltaa ilman painorajoitusta. Mitoitusta varten tehdään tarvittavat pohjatutkimukset ja hankitaan perustamistapalausunto.

Puutavarakuljetusten kannalta merkittäville teille vuosina 2009-2011 myönnettävissä siltahankkeiden avustuksissa lähtökohtana on aina vähintään täyden puutavara-auton 60 tonnin kantavuusvaatimus.

Sillan leveyden tulee yleensä olla vähintään 6 m; tämä leveys vaaditaan aina, jos tie myöhemmin luovutetaan maantiekseksi. Yksikaistaisella, kohtaamispaikoilla varustetuilla teillä silta voi olla kapeampikin, ei kuitenkaan alle 4 m.

Suunnitelmaan kuuluvat:

- yleispiirustus
- rakennepiirustukset
- suunnitelmaan liittyvät muut piirustukset
- kustannusarvio
- siltakohtainen työselitys tai laatuvaatimukset tarvittaessa

Tiehallinto on julkaissut valmiita rakennesuunnitelmia, ns. tyyppipiirustuksia joistakin siltatyypeistä sekä suunnittelu- ja rakentamisohteita mm. teräspuutkisoltoja varten (Teräspuutkisolto, Suunnitteluohje TIEH 2100054-7 ja Rakentamisen laatuvaatimukset TIEH 2200050-07.) Niitä voidaan käyttää myös yksityisteiden siltojen rakentamiseen. Näiden tyyppisiltojen rakennepiirustuksina käytetään hyväksyttyjä tyyppipiirustuksia tyyppistä riippuen joko sellaisenaan tai täydentämällä ne siltakohtaisiksi piirustuksiksi.

7.4 Kustannusarvio ja työselitys

Kustannusarvio laaditaan ainemenekkien ja vastaavien yksikköhintojen perusteella. Tässä voidaan soveltaa Tiehallinnon ohjeita Siltojen määräluettelo ja Sillan kustannusarvio.

Suunnitelmissa on sopivinta viitata InfraRYL -julkaisun osaan 3 Sillat ja rakennustekniset osat.

Jos katsotaan, etteivät nämä ohjeet riitä, laaditaan lisäksi siltakohtaiset laatuvaatimukset. Niissä esitetään sellaiset vaatimukset, jotka poikkeavat yleisistä laatuvaatimuksista tahi täydentävät niitä. Siltakohtaisten laatuvaatimusten sijasta voidaan laatia siltakohtainen työselitys.

Tavanomaisissa kohteissa siltakohtaisia laatuvaatimuksia ei yleensä laadita, jolloin laatuvaatimusasiat esitetään siltapiirustuksissa.

7.5 Suunnitelman kokoaminen ja hyväksyttäminen

Suunnitelmaan kuuluvat, tarkastetut, päivätyt ja allekirjoitetut asiakirjat kootaan viranomaiskäsittelyä varten selkeästi jäsennellyksi kokonaisuudeksi yhteen kansioon.

Siltasuunnitelman alkuun tulee sisällysluettelo. Siinä mainitaan siltasuunnitelmaan kuuluvat asiakirjat ja piirustukset, liitteenä olevat piirustukset sekä sillan rakentamiseen vaikuttavat yksityistiesuunnitelman muiden osien piirustusten numerot.

Suunnitelma lähetetään tiepiiriin hyväksyttäväksi. Tiepiiri hankkii tarvittaessa Tiehallinnon keskushallinnon silta-asiantuntijoiden lausunnon. Teknisen hyväksymisen jälkeen voidaan päättää avustuksen myöntämisestä.

8 PARANTAMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen ja muun lainsäädännön säännökset parantamishankkeiden toteuttamisesta sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiepiiri perustaa hankkeen toteuttamisen valvonnan näihin säännöksiin ja ohjeisiin. Tiekunnan on noudatettava avustettavassa hankkeessa näitä säännöksiä ja ohjeita.

8.1 Yleistä

Tiekunta voi itse valita työn toteuttamistavan. Työ voidaan tehdä kokonaan tai osittain omana työnä tai teettää kokonais- tai osaurakalla. Avustuspäätöksen liitteenä tiekunta saa työn toteuttamiseen ja kilpailuttamiseen liittyvät ehdot ja ohjeet.

Tiekunnan on ilmoitettava tiepiirille kirjallisesti 60 päivän kuluessa avustuspäätöksen saamisesta, ottaako se avustuksen vastaan. Ilmoitukseen on liitettävä pöytäkirja tai sen ote siitä tiekunnan kokouksesta, jossa asiasta on päätetty.

Tiekunnan on ilmoitettava tiepiirille, jos tiekunnan päätös tehdyn valituksen takia muuttuu tai jos hankkeen toteutus ja valmistuminen valituksen käsitteilyn takia viivästyy avustuspäätöksessä määrätystä valmistumisajankohdasta.

Tiekunta voi aloittaa työt lähetettyään avustuksen vastaanottoilmoituksen tiepiirille. Avustuspäätöksessä nimetylle tiepiirin valvojalle on esimerkiksi puhelimitse tai sähköpostilla ilmoitettava töiden tarkemmasta aloittamisajankohdasta.

Avustus maksetaan avustuspäätöksen mukaisissa erissä. Avustuksen maksamiseen liittyviä asioita on käsitelty edellä luvussa 5.4.

Toimintajärjestelmä: Avustuksen vastaanottoilmoituksen käsittely

8.2 Kilpailuttaminen

Tiekunta on hankintalain mukainen julkinen hankintayksikkö, jos valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön hankkeeseen myöntämän tuen määrä on yli puolet hankinnan arvosta. Tiekunnan tulee tällöin hankinnoissaan ja urakoita teettäessään noudattaa hankintasäännöksiä.

Julkisista hankinnoista saa lisätietoja ja ohjeita osoitteesta www.hankinnat.fi.

Hankintalakia sovelletaan kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Nämä kynnysarvot ylittävät hankinnat täytyy kilpailuttaa hankintalain menettelysäännösten mukaisesti. Yksityisteillä kysymykseen tulevat käytännössä vain kansalliset kynnysarvot:

- tavara- ja palveluhankinnat 15 000 euroa (alv 0 %)
- rakennusurakat 100 000 euroa (alv 0 %)

Kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta on tehtävä hankintailmoitus työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämään sähköiseen ilmoituskanavaan, HILMA:aan. Ilmoittaminen on maksutonta. HILMA:sta ja sen käyttämisestä saa lisätietoja osoitteesta www.hankintailmoitukset.fi.

Hankintaa ei saa jakaa eriin tai osittaa hankintalain soveltamisen välttämiseksi. Tämä ei kuitenkaan estä hankinnan jakamista eriin tapauksissa, joissa kunkin erän hankinta toteutetaan lain menettelytapojen mukaisesti.

Jos esimerkiksi urakan materiaalit ja työ hankintaan erikseen, molempien erien hankinnassa on kiinnitettävä huomiota kynnysarvojen ylittymiseen. Materiaalien hankinnassa noudatetaan tavarahankintojen kynnysarvoa ja rakennustyön hankinnassa rakennusurakan kynnysarvoa.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien vastaavien osien ennakoitu kokonaisarvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo ylittää hankintalain 15 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon (tai 16 §:ssä tarkoitetun EU-kynnysarvon), jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä.

Jos rakennusurakkaan kuuluvien osaurakoiden yhteenlaskettu arvo on yli 100 000 euroa, on kaikki osaurakat kilpailutettava lain säännösten mukaisesti edellyttäen siis, että tiekunta saa avustusta yli puolet hankinnan arvosta.

Tavarahankintojen osalta ennakoidun arvon laskennassa on otettava huomioon samanlaisten tavaroiden ennakoitu yhteisarvo. Samanlaisilla tavaroilla tarkoitetaan sellaisia tuoteryhmiä, jotka muodostavat luonnollisen hankintakokonaisuuden.

Jos tavarahankintojen yhteenlaskettu arvo on yli 15 000 euroa, on kaikki luonnollisen hankintakokonaisuuden muodostavat tavarahankinnat kilpailutettava lain säännösten mukaisesti edellyttäen siis, että tiekunta saa avustusta yli puolet hankinnan arvosta.

Esimerkiksi murskeet, rummut ja liikennemerkit eivät ole samanlaisia tavaroita eivätkä ne muodosta luonnollista hankintakokonaisuutta. Tällaisten alle 15 000 euron tavaroiden hankintaan ei tarvitse soveltaa hankintalain säännöksiä, vaikka niiden yhteissumma ylittäisi 15 000 euroa.

Kilpailuttaminen tapahtuu pääsääntöisesti rajoitettua tai avointa menettelyä käyttäen. Tiekunta voi vapaasti valita näiden menettelytapojen välillä.

Jos hankinnan arvo ei ylitä kansallista kynnysarvoa, hankintalaki ei tule sovellettavaksi. Tiekunta voi vapaasti valita urakan teettämistavan, mutta vapaamuotoinen kilpailuttaminen on tällöinkin kustannussäästösyistä suositeltavaa.

Yksityiskohtainen kilpailuttamisohje on liitteenä 3. Se on saatavissa Tiehallinnon internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

8.3 Tarjouspyynnöt ja urakkasopimukset

Hankintoja tehtäessä ja urakalla teetettäessä on tiekunnan syytä hankinnan koosta riippumatta aina käyttää kirjallisia tarjouspyyntöjä ja sopimuksia.

Tarjouspyyntö voi olla vapaamuotoinen. Tarjouspyynnössä esitetään

- hankinnan tekninen määrittely riittävällä tarkkuudella
- maksuperusteet (yksikköhintaurakka, kokonaishintaurakka)
- maksuehdot ja mahdolliset vakuudet
- aikataulu
- tarjouksen jättämistapa ja -aika sekä voimassaolo
- tarjouskilpailun ratkaisuperusteet (pelkkä hinta tai hinnan ja laadun erilaiset yhdistelmät)

Tarjouspyyntöön liitetään hankkeen suunnitelmasta työselitys ja suoritepohjainen kustannusarvio ilman kustannustietoja.

Tarjoajalta voidaan edellyttää verovelka- ja eläkemaksutodistuksien liittämistä tarjoukseen. Tarjoajan arvonlisäverovelvollisuus ja rekisteröinti ennakkoperintärekisteriin voidaan tarkastaa osoitteesta <http://www.ytj.fi/>.

Urakassa tarjouspyyntönä voi käyttää Maarakennustöiden urakkasopimuslomaketta, jonka saa osoitteesta <http://www.infrary.fi/>. Sivustolla on runsaasti myös muuta urakalla teettämiseen liittyvää ohjeistusta.

Tarjousten avaamisesta ja vertailusta tehdään pöytäkirja, johon merkitään saadut tarjoukset, tarjousten arviointi ja mahdollinen hylkääminen, tarjoajien mahdollinen sulkeminen tarjouskilpailusta sekä tarjousvertailu.

Tarjouskilpailun ratkaisu ja perusteet ilmoitetaan kaikille osallistuneille kirjallisella ilmoituksella. Jos kyseessä on hankintalain mukainen tarjouskilpailu, liitetään mukaan ohje muutoksenhausta markkinaoikeudessa, ks. <http://www.tiehallinto/yksityistiet>.

Hankintasopimus tehdään voittaneen urakoitsijan tai tavarantoimittajan kanssa. Hankintalain mukaisessa hankinnassa hankintasopimus voidaan tehdä ja päätös panna täytäntöön aikaisintaan 21 päivän kuluttua siitä, kun tarjoajat ovat saaneet päätöksen ja muutoksenhakuosoituksen tiedoksi.

Maarakennusurakoissa noudatetaan yleensä Rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja, YSE 1998. Sopimusehdot saa RT-korttina Rakennustieto Oy:stä, <http://www.rakennustieto.fi/>. Lisätietoja saa myös Suomen Kuntaliiton sivulta osoitteesta http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;63;375;23856;23865;32290.

8.4 Valvonta

Tiekunta nimeää hankkeeseen urakoitsijasta riippumattoman oman työn työnjohtajan ja/tai urakan valvojan. Valvojan nimi ilmoitetaan tiepiirille. Valvojan valintaan tiekunnan kannattaa kiinnittää huomiota. Pienemmissä hankkeissa valvojaksi voi riittää teknistä asiantuntemusta omaava hoitokunnan puheenjohtaja tai toimitsijamies. Suuremmissa hankkeissa tarvitaan parantamishankkeisiin perehtynyt ammattivalvoja.

Tiekunnan valvoja huolehtii siitä, että hanke toteutetaan asianmukaisesti ja hyvää rakentamistapaa noudattaen rakennuttajan eli tiekunnan edun mukaisesti. Valvoja toimii yhteistyössä urakoitsijan vastaavan työnjohtajan kanssa. Vastuu kilpailuttamisesta, urakoitsijan valinnasta sekä töiden toteuttamisesta ja yleensä hankkeen onnistumisesta on tiekunnalla ja sen valitsemalla valvojalla.

Tiepiirin valvonta hankkeen toteuttamisen aikana liittyy ainoastaan valtionavustuspäätöksen sekä hyväksytyn suunnitelman ja kustannusarvion noudattamiseen.

8.4.1 Tiekunnan valvojan tehtävät

Parantamishankkeen valvontaan kuuluvat seuraavat tehtävät. Kaikissa hankkeissa ei ole kaikkia esitettyjä valvontatehtäviä eikä listaus ole kaikenkattava. Osa tehtävistä on voitu urakkasopimuksessa sopia urakoitsijan vastuulle. Luetteloa voidaan kuitenkin käyttää tiekunnan sisäisessä päätöksenteossa ja mahdollisen valvontasopimuksen tekemisessä.

Yleistoimenpiteet

- työhön tarvittavien lupien ja asiantuntijalausuntojen (mm. kaapelinäytöt) varmistaminen
- suunnitelmien ja piirustusten tarkastaminen ja ylläpito
- tavarantoimittajien asennus- ja käyttöohjeiden noudattamisen varmistaminen
- sopimusasiakirjojen noudattamisen valvonta
- työmaakokousten ja viranomaiskatselmusten järjestäminen tarvittaessa
- erityistöiden valvojien ja urakoitsijoiden pätevyysien varmistaminen
- työmaan ja sen ympäristön yleisen turvallisuuden ja työturvallisuuden seuranta
- työmaan järjestyksen ja siisteyden seuranta
- ympäristövaikutusten seuranta

Hankkeen edistymisen ja töiden laadun valvonta

- urakka-aikataulujen tarkastaminen ja aikataulujen noudattamisen valvonta
- työvaiheiden tekemisen oikean järjestyksen seuraaminen
- työmenetelmien seuraaminen ja hyvän rakentamistavan varmistaminen
- maa-ainesmateriaalien laadun varmistaminen
- määrien mittaaminen tai mittauttaminen
- muiden materiaalien ja tarvikkeiden tarkastaminen ja mahdollisten erityisvaatimusten varmistaminen
- piiloon jäävien rakenteiden tarkastaminen ennen peittämistä

- suunnitelmassa esitettyjen maaperäolosuhteiden todenmukaisuuden varmentaminen
- vakuuksien ja vakuutusten sopimuksenmukaisuuden varmistaminen
- lisä- ja muutostöiden tarjousten tarkastaminen
- työ- ja materiaalmäärien seuranta
- rakennuttajan vastuulla olevien hankintojen oikea-aikaisuuden varmistaminen
- laskujen oikeellisuuden tarkastaminen
- hankkeen vastaanottotarkastuksen järjestäminen

Dokumentointi

- työmaapäiväkirjan ja tarkastuspöytäkirjojen pitäminen
- tärkeiden rakennusvaiheiden valokuvaaminen
- työmaakokousten sihteerintehtävien hoitaminen
- arkistointi ja asiakirjojen luovuttaminen rakennuttajalle

8.5 Siltahankkeiden toteuttaminen

Tiepiiri antaa siltahankkeiden avustuspäätöksessään tarvittavat määräykset ja ohjeet töiden toteuttamiseksi. Työt on toteutettava Tiehallinnon urakointivaatimusten mukaisesti ja myös Tiehallinnon hyväksymiä urakoitsijoita kilpailuttaen ja käyttäen, jos hankkeeseen sisältyy 1. lk:n betonirakenteita, kantavia teräsrakenteita, liimapuupalkkeja tai muutoin vaativia rakenteita.

Muissa hankkeissa tiekunta voi tehdä työt tai osan niistä itsekin ja käyttää muitakin osaavia urakoitsijoita.

Työn asiantuntevan valvonnan järjestäminen on siltahankkeissa tärkeää. Useimmiten valvojana toimii teknisen koulutuksen saanut ja siltahankkeisiin perehtynyt, urakoitsijasta riippumaton ammattilainen.

Hankkeelle nimetyn ja hyväksytyn valvojan lisäksi myös tiepiirin nimeämä valvoja ja Tiehallinnon silta-asiantuntija seuraavat hankkeen toteuttamista mm. tarkastuskäynnin.

9 ERITYISKOHTEIDEN KUNNOSSAPIDON AVUSTAMINEN

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen säännökset yksityisteiden erityiskohteiden (yksityistielossit ja lautta-alukset, jäätiet, vuosittain purettavat sillat) käyttö- ja kunnossapitokustannuksien avustamisesta sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiehallinto perustaa avustustasian käsittelyn näihin säännöksiin ja ohjeisiin. Tiekunnan on avustusasissa noudatettava näitä säännöksiä ja ohjeita.

9.1 Yleistä

Yksityistiehen voi kuulua lauttapaikka, jossa vesistön ylitys tapahtuu lossilla tai lautta-aluksella. Lossin kulkua ohjataan rannalta rannalle ulottuvalla vaijerilla. Lautta-alus on vapaasti ohjattava. Lautta on yhteisnimitys losseille ja lautta-aluksille.

Valtionavustusta saavia lauttapaikkoja on parikymmentä. Lauttapaikkaa voidaan talvella täydentää tai korvata jäätieellä.

Myös muut kuin lauttapaikkaa korvaavat jäätiet voivat saada valtionavustusta. Jäätien pitää liittyä valtionavustuskelpoiseen yksityistiehen. Avustusta voidaan myöntää myös erilliselle, pelkästään jäätietä ylläpitävälle tiekunnalle. Avustettavia jätteitä, mukaan lukien lauttapaikkoja korvaavat jäätiet, on yhteensä kolmisenkymmentä.

Valtionavustusta saavia, jokien jäidenlähdon ja kevättulvien alta vuosittain purettavia siltoja on pari-kolme kappaletta.

Kaikki nämä erityiskohteet aiheuttavat tiekunnille niin merkittäviä kustannuksia, että niiden avustaminen on katsottu välttämättömäksi myös silloin, kuin teiden kunnossapitoa muutoin ei ole määrärahasyistä voitu avustaa.

Avustuksen haku- ja myöntämismenettely on sama kuin edellä luvussa 3 on esitetty. Hakemuslomakkeesta löytyy oma kohta näille erityiskohteille. Myös erityiskohteiden myönteinen avustuspäätös on voimassa toistaiseksi. Vain avustuksen maksatusta haetaan vuosittain.

Toimintajärjestelmä: Hakemuksen käsittely ja avustuspäätöksen teko

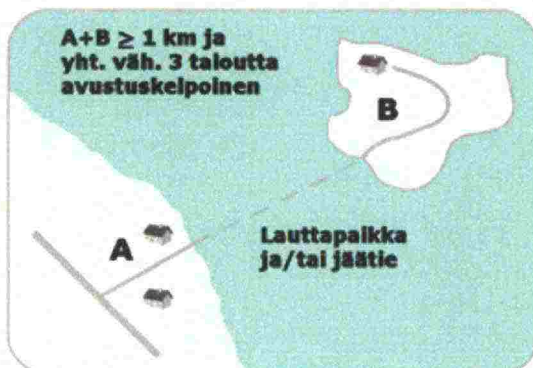
9.1.1 Lauttapaikan ja jäätien valtionavustuskelpoisuus

Lauttapaikan ja jäätien täytyy täyttää yksityistielain mukaiset valtionavustuskelpoisuusehdot:

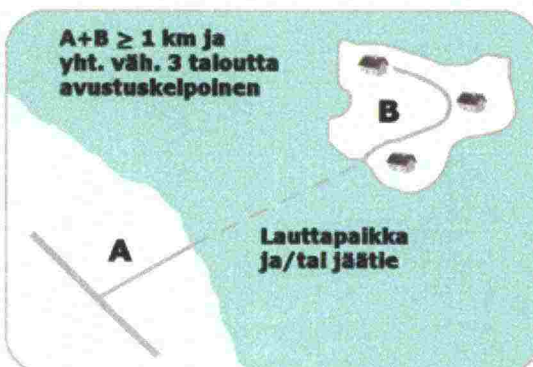
- sen on oltava autolla ajokelpoinen ja
- sen asioiden hoitamista varten on oltava perustettu tiekunta ja
- sillä on oltava paikkakunnalla huomattava liikenteellinen merkitys tai sen on oltava tarpeellinen pysyvän asutuksen pääsytienä vähintään yhden kilometrin matkalla ja sen vaikutuspiirissä on oltava vähintään kolme pysyvästi asuttua taloutta

Pysyvän asutuksen pääsytiellä ei ole merkitystä, sijaitsevatko tie ja asutus kokonaan tai pääosin lautta- tai jäätiematkan takana esimerkiksi saarella. Pääasia on, että yhteispituus- ja talousvaatimus täyttyvät. Vesistön ylitysmatkaa ei huomioida.

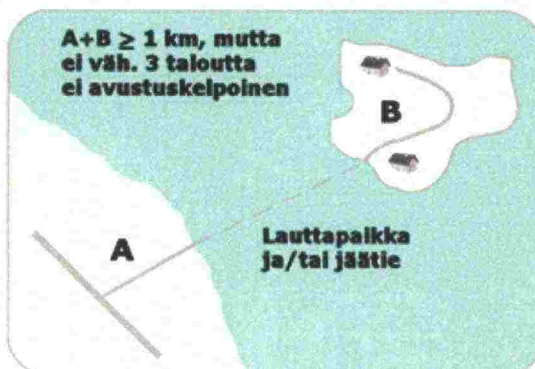
Esimerkkejä lauttapaikan ja/tai jäätien valtionavustuskelpoisuuden määrittelystä:

Esimerkkikuva 15. Saarella on oltava pysyvää asutusta.

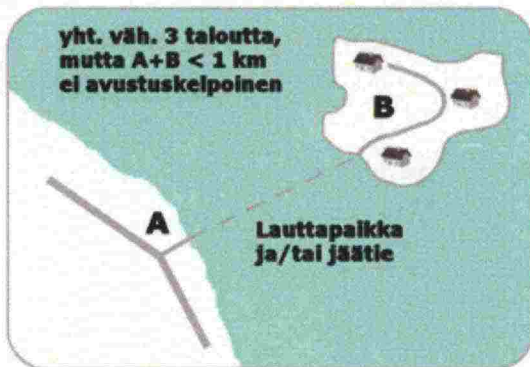

Esimerkkikuva 16. Pysyvä asutus voi olla pelkästään saarella.

Esimerkkikuva 17. Pysyvästi asuttuja talouksia on oltava yhteensä vähintään kolme.

Esimerkkikuva 18. Käytettävän tiepituuden on oltava vähintään yksi kilometri. Lauttamatkan tai jäätien pituutta ei oteta huomioon.

Lauttapaikka tai jäätie voi olla valtionavustuskelpoinen huomattavan liikenteellisen merkityksen perusteella, vaikka pysyvän asutuksen pääsytien kriteerit, vähintään yksi kilometri ja vähintään kolme taloutta, eivät täytyisikään. Liikenteellinen merkitys arvioidaan samoin perustein kuin luvussa 2.2 on teiden osalta esitetty.

Huomionarvoista tässä yhteydessä on, että lauttapaikkaa tai jäätietä ei yksityistielain perusteella voida perustaa pelkästään yleistä liikennettä varten maantie- tai katuverkkoa täydentämään. Tällainen tie ei voi olla avustuskelpoinen, vaikka avustusehdot muutoin täyttyisivät.

9.2 Avustuksen suuruus

Lauttapaikan ja myös lauttapaikkaa korvaavan jäätien sekä vuosittain purettavan sillan osalta avustuksen enimmäismäärä on 80 prosenttia ja muun jäätien osalta 65 prosenttia hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista. Käytännössä avustukset on maksettu näiden enimmäisprosenttien mukaisesti.

9.3 Hyväksyttävät kustannukset

Lauttapaikkojen (lossit, lautat) avustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi hyväksytään seuraavat kohtuulliset kustannukset:

- kuljettajien palkat henkilösivukuluineen
- työterveyshuolto
- kuljettajien ammattitaidon ylläpitämiseen liittyvät lakisääteiset kurssit
- poltto- ja voiteluaineet
- lauttapaikan sähkökulut
- lauttapaikan puhelinkulut
- lautan vakuutukset
- lossin tai lautan vuokrat
- lossin tai lautan kunnossapitomenot
- laiturin ja muiden rakenteiden kunnossapito

Lauttapaikan kustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vaikutusalueen asutuksen ja muiden toimintojen määrä sekä lauttapaikan palvelutaso. Keskimääräistä suuremmat kustannukset on tarvittaessa perusteltava.

Avustukseen oikeuttavia kustannuksia eivät ole:

- tiekunnan muut kuin lauttapaikkaan liittyvät kustannukset
- tiekunnan hallintomenot
- lainanhoitokulut
- ei-välttämättömien hankintojen kustannukset
- edustuskulut, tarjoilukulut, talkookustannukset talkoovakuutusta lukuun ottamatta

Avustus määräytyy lauttapaikan nettomenojen perusteella. Lauttapaikan tuloina otetaan huomioon

- käyttäjiltä perittävät ylitysmaksut
- tiekunnan saama polttoaineveron palautus
- Kelalta saatavat korvaukset
- korkotulot
- osinkotulot
- saadut lahjoitukset
- vakuutusmaksujen hyvitykset

Kunnanavustukset ja muut avustukset otetaan huomioon niin, etteivät avustukset yhteensä ylitä lauttapaikan hyväksyttäviä nettomenoja.

Jääteiden ja vuosittain purettavien siltojen osalta hyväksytään välittömät jäätien tekemiseen ja kunnossapitoon sekä purettavan sillan poistamiseen, varastointiin ja uudelleen-asennukseen liittyvät kustannukset.

Jos työ tehdään tieosakkaiden omana työnä tiemaksuja vastaan, syntyy tiekunnan kirjanpitoon tosite. Siitä on käytävä ilmi

- tieosakkaan nimi
- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- työ määrä
- yksikköhinta (hyväksyttävään määrään saakka)
- yhteishinta
- mahdollinen arvonnisäveron osuus
- kuitattujen tiemaksujen määrä

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehdystä työstä on laadittava erillinen selvitys, jos työt halutaan hyväksyttää osana hankkeen kustannuksia. Toistia on pidettävä yksityiskohtaista tuntikirjanpitoa, josta käyvät ilmi

- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- tekijän nimi
- kunkin tekijän työ määrä tunteina ja työn arvo euroina

Kunkin työntekijän pitää vahvistaa kirjanpito omalta osaltaan. Koko tuntikirjanpidon vahvistaa tiekunnan valitsema hankkeen vastuuhenkilö.

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehtävästä työstä täytyy tehdä arvio osana hankkeen kustannusarviota. Avustusta maksetaan enintään tehdyn arvion mukaiseen, hyväksyttyyn määrään saakka.

Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehtynä työnä hyväksytään tieosakkaan tekemä työ. Henkilötyön arvo on 10 euroa työntekijätunnilta. Jos työ tehdään käyttäen traktoria tai muuta vastaavaa työkonetta, työkoneen käyttämisen arvoksi luetaan henkilötyön lisäksi 20 euroa tunnilta, henkilötyö + konetyö on siis yhteensä 30 euroa tunnilta.

Hyväksyttäviin kustannuksiin ei voida sisällyttää

- koneesta riippumatta suurempia konekustannuksia kuin 20 euroa tunnilta
- moottori- tai raivaussahojen ja muiden pienkoneiden käyttöä
- kokouksiin tai neuvotteluihin osallistumista
- matkakuluja
- tarjoilukuluja
- hallintokuluja

Tieosakkaiden omaa työtä on myös tavanomainen talkootyö, josta ei synny avustuskelpoisia kustannuksia. Tällaisen talkootyön määrän seuraaminen on tiekunnan sisäinen asia.

Talkoovakuutuksesta aiheutuneet kustannukset voidaan hyväksyä.

9.4 Avustuksen maksaminen

Yksityistieasetuksen 14 §:n mukaan tiekunnan on toimitettava lauttapaikan, vuosittain purettavan sillan ja talvitien osalta tiepiirille selvitys kunnossapitovuoden kustannuksista viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Tiepiirille toimitettavaan selvitysaineistoon kuuluvat tulo- ja menotositteet, tase, tuloslaskelma, kokouspöytäkirjat ja tilintarkastajien lausunto.

Lauttapaikkojen ylläpitoon ja vuosittain purettaviin siltoihin myönnettävistä valtionavustuksista voidaan maksaa yksityistiekunnille ennakkona enintään 80 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista lasketusta avustuksesta. Täysimääräiseen ennakkomaksuun tiekunnalla ei ole automaattisesti oikeutta. Tiepiiri maksaa ennakkoa harkintansa mukaan. Ennakot maksetaan viimeistään kunnossapitovuoden toukokuussa.

Edellisen kunnossapitovuoden avustuksen loppuerä maksetaan myös toukokuussa. Avustus maksetaan täysinä euroina alaspäin lähimpään euroon pyöristettynä.

Toimintajärjestelmä: Avustuksien ja ennakoiden maksaminen

Seuraavassa taulukossa on esimerkki vuosittaisten kustannusvaihtelujen huomioon ottamisesta lauttapaikan ennakkojen maksamisessa:

Vuosi	Kustannukset	Laskennallinen ennakko	Maksettava ennakko	Ed. vuoden lop- puerä	Maksetaan toukokuussa
0	100	..	..	..	..
1	100	$0,8 \times 0,8 \times 100 = 64$	64	..	..
2	200	$0,8 \times 0,8 \times 100 = 64$	64	$0,8 \times 100 - 64 = 16$	$64 + 16 = 80$
3	150	$0,8 \times 0,8 \times 200 = 128$	64	$0,8 \times 200 - 64 = 96$	$64 + 96 = 160$
4	100	$0,8 \times 0,8 \times 150 = 96$	64	$0,8 \times 150 - 64 = 56$	$64 + 56 = 120$
jne	..	$0,8 \times 0,8 \times 100 = 64$	64	$0,8 \times 100 - 64 = 16$	$64 + 16 = 80$

Taulukko 1. Vuosittaisten kustannusvaihtelujen huomioon ottaminen lauttapaikan ennakkojen maksamisessa.

10 YKSITYISTEIDEN KUNNOSSAPIDON AVUSTAMINEN

Tässä luvussa käydään läpi yksityistielain ja -asetuksen säännökset yksityisteiden kunnossapidon valtionavustuksista sekä Tiehallinnon asiasta antamat tarkemmat ohjeet. Tiehallinto perustaa valtionavustusasioiden käsittelyn näihin säännöksiin ja ohjeisiin.

10.1 Yleistä

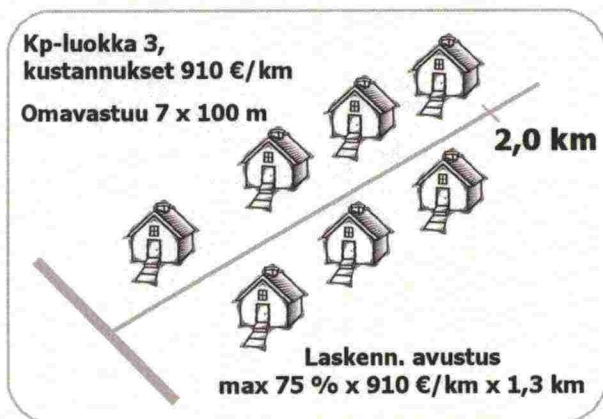
Valtionavustus yksityisteiden kunnossapitoon on harkinnanvarainen (YksTL 93 §). Valtion talousarviossa osoitetaan määräraha yksityisteiden kunnossapidon ja parantamisen avustamiseen. Määrärahan kulloinenkin suuruus ratkaisee sen kohdentamisen.

Määrärahaa on viime vuosina käytetty parantamishankkeiden avustamiseen sekä lauttapaikkojen, vuosittain purettavien siltojen ja jäteiden kunnossapidon avustamiseen. Vuosittaisten kunnossapitoavustuksien jakamiseen määräraha ei ole riittänyt.

Kunnossapidon avustusjärjestelmä on yksityiskohtaisesti määriteltä yksityistielaisissa ja -asetuksessa (YksTL 93a §, YksTA 9-13 ja 15-16 §).

Kunnossapitoavustuksen suuruus on liikenteellisesti merkittävillä teillä enintään 75 % tien laskennallisista kunnossapitokustannuksista.

Pysyvän asutuksen pääsysteillä tien avustuskelpoisesta pituudesta vähennetään 100 metriä kutakin sen vaikutuspiirissä olevaa pysyvästi asuttua taloutta kohti. Avustuksen suuruus on enintään 75 prosenttia tien jäljelle jäävän pituuden laskennallisista kunnossapitokustannuksista.

Esimerkkikuva 19. Talouksien määrä vaikuttaa pääsysteillä avustuksen määräytymiseen.

Laskennallisia kunnossapitokustannuksia määritettäessä lähtökohtana käytettävät kunnossapidon kilometrikustannukset ovat vuoden 2002 kustannustasossa 910 euroa. Tiehallinto tarkistaa nämä kustannukset maarakennuskustannusindeksin muutoksen mukaisesti, jos vuosittaisia kunnossapidon avustuksia ryhdytään maksamaan.

Kunnossapitoluokittain kilometrikustannukset määritetään 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten perusteella käyttäen seuraavia kertoimia:

Kunnossapitoluokka	Kerroin	Kilometrikustannus, euroa v. 2002 kustannustasossa
1	1,50	1365,00
2	1,25	1137,50
3	1,00	910,00
4	0,75	682,50

10.2 Avustuksen maksaminen

Jos valtion talousarviossa on riittävästi määrärahoja kunnossapitoavustusten maksamiseen, päättää Tiehallinto ensin avustusten kohdentamisesta. Avustukset voidaan jakaa kaikille teille tai niitä voidaan eri vuosina kohdistaa eri tyyppisille teille. Jaossa voidaan myös tarvittaessa vuorotella teiden kesken.

Tiepiiri maksaa valtionavustuksen tiekunnan ilmoittamalle pankkitilille mahdollisuuksien mukaan viimeistään kunnossapitovuoden joulukuussa. Avustus maksetaan täysin euroina alaspäin lähimpään euroon pyöristettynä. Pienin maksettava avustus on 10 euroa.

Avustus maksetaan kunnalle, jos kunta ja tiekunta ovat tehneet yksityistieasetuksen 21 §:n mukaisen sopimuksen tienpidosta ja avustuksen hakeemisesta.

Tiepiiri laatii vuosittain tehdyistä avustus- ja maksatuspäätöksistä yhteenvedon ja lähettää sen tiedoksi alueensa kunnille.

10.3 Maastotarkastukset

Tiepiiri valvoo valtionavustusta saavien teiden kunnossapitoa yksityistieasetuksen mukaisesti vähintään kerran kolmessa vuodessa tiellä pidettävässä tarkastuksessa. Tiepiiri varaa tiekunnan edustajille tilaisuuden osallistua tarkastukseen. Tarkastukset tehdään tiepiirin aikataulun mukaisesti. Tiekunnan edustajien este osallistua tarkastukseen ei ole peruste muuttaa tiepiirin ilmoittamaa ajankohtaa.

Tarkastuksen yhteydessä voidaan mahdollisuuksien mukaan antaa tiekunnan edustajille tienpitoon ja valtionavustuksiin liittyviä ohjeita ja neuvoja.

11 LIITTEET

Yksityistien parantamishankkeen suoritepohjainen kustannusarvio, liite 1

Kustannusarvioesimerkki, liite 2

Yksityinen tiekunta urakan kilpailuttajana, liite 3

Yksityistielain ja -asetuksen valtionavustuksia koskevat säännökset, liite 4

Lomakkeet ja muut asiakirjat osoitteesta www.tiehallinto.fi/yksityistiet

Valtionavustuskelpoisuushakemus

Parantamisavustushakemus

Avustuksen vastaanottoilmoitus

Tarjouspyyntömalli

Urakkasopimusmalli

Yksityisen tien parantamisen valtionavustuksen maksaminen

Työtilitysten luettelo

Selvitys vastikkeetta hankkeen hyväksi tehdyistä töistä

Oikaisuvaatimusosoitukset

Valitusosoitukset

Tiehallinnon sisäiset käsittely- ja päätöslomakkeet

Tarkastuspöytäkirja

Digiroad –tiedonkeruulomake

Myönteinen avustuskelpoisuuspäätös

Kielteinen avustuskelpoisuuspäätös

Oikaisuvaatimusosoitus

Valitusosoitus

Tarkastuspöytäkirja

Myönteinen avustuspäätös

Ohje jatkotoimenpiteistä

Kielteinen avustuspäätös

Oikaisuvaatimusosoitus

Valitusosoitus

Lopputarkastuspöytäkirja

Parantamistyön hyväksymispäätös

Oikaisuvaatimusosoitus

YKSITYISTIEN PARANTAMISHANKKEEN SUORITEPOHJAINEN KUSTANNUSARVIO								
Yksityistien nimi, numero ja kunta:								
Hanke:				Paaluväli, plv:				
Laatija:				Tien (ajorata) leveys:				
Pvm:								
TEHTAVAT TYÖT - selite	SIJAINTI TIELLÄ Paaluväli, plv	SUORITE- MÄÄRÄ	SUORITE- YKSIKKÖ (h, kpl, m, jm, m m3rtr, m3rd, t)	YKSIKKÖ- HINTA € alv 0 %	YKSIKKÖ- HINTA € alv 22 %	HINTA YHTEENSÄ € sis. alv	TEHDÄÄN OMANA TYÖNÄ (X)	HUOMAUTUKSIA
Kasvillisuuden poisto								
Rakennusten ja rakenteiden poisto								
Pintamaan ja rakennekerrosten poisto								
Ojat								
Rummut								
Maaleikkaukset								
Kallioleikkaukset								
Penkereet								
Suodatinkankaat								

Yksityistien nimi, numero ja kunta: 0

TEHTÄVÄT TYÖT - selite	SIJAINTI TIELLA Paaluväli, piv	SUORITE- MAARA	SUORITE- YKSIKKÖ (h, kpl, m, jm, m m3rtr, m3td, t)	YKSIKKÖ- HINTA C alv 0 %	YKSIKKÖ- HINTA C alv 22 %	HINTA YHTEENSÄ C sis. alv	TEHDAAN OMANA TYÖNÄ (X)	HUOMAUTUKSIA
Suodatinkerrokset								
Jakavat kerrokset								
Kantavat kerrokset								
Kulutuskerros								
Kaiteet								
Liikennemerkkit ja reunapaalut								
Muut rakenteet tai laitteet								
Tutkimukset ja mittaukset								
Suunnittelu								
Valvonta								
Muut kustannukset, mitkä								
Sillat, erillinen suunnitelma ja kustannusarvio								
Hankkeen kustannukset yhteensä, sis alv						0,00		

YKSITYISTIEN PARANTAMISHANKKEEN SUORITEPOHJAINEN KUSTANNUSARVIO								
Yksityistien nimi, numero ja kunta: Savikulman yksityistie, T66, Mallila								
Hanke: Kantavuuden parantaminen ja rumpujen uusiminen				Paaluvälit, plv: 0-3300				
Laatija: Mimmi Murske, rkm				Tien (ajorata) leveys: 5,0 m				
Pvm: 16.12.2008								
TEHTAVAT TYÖT - selite	SIJAINTI TIELLA Paaluväli, plv	SUORITE- MÄÄRÄ	SUORITE- YKSIKKÖ (h, kpl, m, jm, m m3rtr, m3rd, t)	YKSIKKÖ- HINTA C alv 0 %	YKSIKKÖ- HINTA C alv 22 %	HINTA YHTEENSÄ C sis. alv	TEHDÄÄN OMANA TYÖNÄ (X)	HUOMAUTUKSIA
Kasvillisuuden poisto - tienvarren raivaus	0-800, 1600-2100, 2800-3300	2 5	h h	30,00 10,00		60,00 50,00	X X	traktori + vesakko- leikkuri, jalkamies
Rakennusten ja rakenteiden poisto								
Pintamaan ja rakennekerrosten poisto								
Ojat - sivuojiin kunnostus	200-800, 1500- 2100	2400	jm		2,00	4800,00		molemmiin puolin maat ajetaan pois, ajo- matka 1,5 km
Rummut - muovi, T8, 2 kpl, ø 500mm, pit 8m - muovi, T8, 2 kpl, ø 500mm, pit 10m - teräs, C3, 1 kpl, ø 800 mm, pit 12,5m	1250, 2750 110, 3100 1550	16 20 12,5	m m m			2000,00 2500,00 1800,00		asennettuna asennettuna asennettuna
Maaleikkaukset								
Kallioleikkaukset - kallionkärjen louhinta	400	10	m3rtr		100,00	1000,00		levitys maastoon
Penkereet								
Suodatinkankaat - N3, leveys 5,0 m	0-800, 1600-2100, 2800-3300	9000	m2		1,00	9000,00		levitettynä

Yksityistien nimi, numero ja kunta: Savikulman yksityistie, T66, Mallila

TEHTAVAT TYÖT - selite	SIJAINTI TIELLA Paaluväli, plv	SUORITE- MAARA	SUORITE- YKSIKKÖ (h, kpl, m, jm, m m3trr, m3itd, t)	YKSIKKO- HINTA C alv 0 %	YKSIKKO- HINTA C alv 22 %	HINTA YHTEENSÄ C sis. alv	TEHDAAN OMANA TYÖNÄ (X)	HUOMAUTUKSIA
Suodatinkerrokset								
Jakavat kerrokset - 0-55 mm soramurske - keskimäärin 200 mm	0-800, 1600-2100, 2800-3300	2700	m3itd		11,00	29700,00		ajettuna ja tiivistettynä
Kantavat kerrokset - 0-35 mm soramurske - keskimäärin 100 mm	0-800, 1600-2100, 2800-3300	1350	m3itd		11,50	15525,00		ajettuna ja tiivistettynä
Kulutuskerros - 0-16 mm soramurske - keskimäärin 50 mm	0-3300	1250	m3itd		12,50	15625,00		ajettuna ja tiivistettynä
Kaiteet								
Liikennemerkkit ja reunapaalut - reunapaalut valtaojarumpuun, 6 kpl - asennus	1550	6 2	kpl h	10,00	20,00	120,00 20,00	X	
Muut rakenteet tai laitteet								
Tutkimukset ja mittaukset - kantavuusmittaukset	0-800, 1600-2100, 2800-3300	40	kpl		15,00	600,00		
Suunnittelu - kokonaispalkkiosopimus, suunnittelu ja valvonta yhteensä		1	kpl			5000,00		
Valvonta								
Muut kustannukset, mitkä								
Sillat, erillinen suunnitelma ja kustannusarvio								
Hankkeen kustannukset yhteensä, sis alv						87800,00		

YKSITYINEN TIEKUNTA URAKAN KILPAILUTTAJANA

1. Hankintasäännösten soveltaminen yksityiseen tiekuntaan

Uusi hankintalaki astui voimaan 1.6.2007. Uutta hankintalakia sovelletaan hankintoihin, joissa hankintamenettely aloitetaan lain voimaantulon jälkeen. Hankintamenettely katsotaan aloitetuksi hankintailmoituksen julkaisemisen hetkellä. Yksi uuden hankintalain merkittävimmistä muutoksista on se, että kaikista hankintalain soveltamispiiriin kuuluvista hankinnoista täytyy ilmoittaa julkisesti.

Yksityistä tiekuntaa pidetään julkisena hankintayksikkönä ja sen tulee urakoita teettäessään noudattaa hankintasäännöksiä, mikäli valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön kohteelle myöntämän tuen määrä on yli puolet hankinnan arvosta.

Noudatettaviksi tulevat hankintasäännökset ovat:

- laki julkisista hankinnoista 348/2007 ja
- valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista 614/2007

Hankintalakia sovelletaan kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin, eli nämä kynnysarvot ylittävät hankinnat täytyy kilpailuttaa hankintalain menettelysäännösten mukaisesti.

Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat (ns. kotimainen hankinta)	Tavara- ja palveluhankinnat	15 000
	euroa (alv 0 %)	
EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat (ns. EU-hankinta)	Rakennusurakat	100 000
	euroa (alv 0 %)	
EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat (ns. EU-hankinta)	Tavara- ja palveluhankinnat	206 000
	euroa (alv 0 %)	
EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat (ns. EU-hankinta)	Rakennusurakat	5 150 000
	euroa (alv 0 %)	

Jos yksityistiekunta saa julkisyhteisöltä avustusta yli puolet hankinnan arvosta, mutta hankinnan arvo ei ylitä kansallista kynnysarvoa, hankintalaki ei tule sovellettavaksi. Tie-kunta voi vapaasti valita urakan teettämistavan, mutta vapaamuotoinen kilpailuttaminen on tällöinkin kustannussäästöyistä suositeltavaa.

Hankintaa ei saa jakaa eriin tai osittaa hankintalain soveltamisen välttämiseksi. Tämä ei kuitenkaan estä hankinnan jakamista eriin tapauksissa, joissa kunkin erän hankinta toteutetaan lain menettelytapojen mukaisesti. Jos esimerkiksi urakan materiaalit ja työ hankintaan erikseen, molempien erien hankinnassa on kiinnitettävä huomiota kynnysarvojen ylittymiseen. Materiaalien hankinnassa noudatetaan tavarahankintojen kynnysarvoa ja rakennustyön hankinnassa rakennusurakan kynnysarvoa. Tavarahankintojen kotimainen kynnysarvo on vain 15 000 euroa. Jos tiekunta saa avustusta yli puolet hankinnan arvosta ja tiekunnan tekemän tavarahankinnan arvo on 15 000 euroa tai enemmän, tavarahankinta täytyy tehdä hankintalain menettelysäännösten mukaisesti.

Esimerkki 1: Jos tiekunnan urakan kokonaiskustannus on 45 000 euroa ja tiekunnalle myönnetään avustusta hankkeeseen 25 000 euroa, tiekunta saa avustusta yli puolet hankinnan arvosta. Jos tiekunta tekee tällaisessa hankkeessa 20 000 euron tavarahankinnan, se täytyy tehdä hankintalain säännösten mukaisesti.

Esimerkki 2: Jos tiekunnan urakan kokonaiskustannus on 45 000 euroa ja tiekunnalle myönnetään avustusta 15 000 euroa, avustusta on myönnetty vähemmän kuin puolet hankinnan arvosta. Jos tiekunta tekee tällaisessa hankkeessa 20 000 euron materiaalihankinnan, hankintalain menettelysäännöt eivät tule noudatettaviksi.

Hankintalaki säätelee kilpailuttamista eri tavalla riippuen siitä, onko kysymyksessä kotimainen vai EU-hankinta. Seuraavassa käsitellään vain kotimaisia hankintoja, koska yksityistiekuntien hankinnat eivät käytännössä ylittäne EU-kynnysarvoja.

2. Kilpailuttaminen

Urakoita teetettäessä on sovellettava seuraavia yleisiä periaatteita:

hankinnat on pääsääntöisesti kilpailutettava. Kilpailuttamatta jättäminen voi tulla kysymykseen vain poikkeuksellisesti.

kaikkia kilpailuun osallistumaan halukkaita ja tarjouksen jättäneitä on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Kaikista hankintalain soveltamiseen piiriin kuuluvista hankinnoista on ilmoitettava julkisesti ja kilpailuttamisprosessi alkaa virallisesti hankintailmoituksen julkaisemisella. Kotimaisista hankinnoista ilmoitetaan tekemällä hankintailmoitus työ- ja elinkeinoministeriön järjestämässä sähköisessä ilmoituspaikassa, ns. HILMAssa. HILMAN osoite on www.hankintailmoitukset.fi. Hankintailmoituksen tarkoituksena on tiedottaa tarjouskilpailusta avoimesti ja varmistaa todellisen kilpailun syntyminen.

Kilpailuttaminen tapahtuu pääsääntöisesti rajoitettua tai avointa menettelyä käyttäen. Tie-kunta voi vapaasti valita näiden menettelytapojen välillä.

Rajoitettu menettely: Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus ja halukkaat tarjoajat ilmoittautuvat kilpailuun lähettämällä osallistumishakemuksen hankintailmoituksessa ilmoitettuun osoitteeseen. Tarjoajien on myös ilmoitauduttava kilpailuun yksityistiekunnan hankintailmoituksessa ilmoittamassa määräajassa päästääkseen mukaan kilpailuun. Hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen yksityistiekunta voi lähettää muistutuksen meneillään olevasta kilpailusta potentiaalisille tarjoajille ja muistuttaa heitä ilmoittautumisesta. Saatuaan osallistumishakemukset tiekunta arvioi ehdokkaiden soveltuvuuden hankintailmoituksessa esitettyjen perusteiden mukaisesti ja lähettää tarjous-pyynnöt valituille ehdokkaille. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen. Seuraavassa vaiheessa tiekunta vastaanottaa tarjoukset ja suorittaa tarjousten arvioinnin.

Avoin menettely: Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus. Kaikille halukkaille yrityksille toimitetaan tarjouspyynnöt ja kaikki voivat jättää tarjouksen. Avoimessa menettelyssä tiekunta voi myös lähettää tarjouspyynnön suoraan soveliaaksi arvioimilleen toimittajille. Tarjoajan soveltuvuuden arviointi tehdään tarjouksen sisääntulon yhteydessä ennen varsinaisen tarjouksen arviointia.

Molemmissa menettelyissä korostuu kilpailuttamisen kaksivaiheisuus: Ensimmäisessä vaiheessa tarkastetaan tarjoajien soveltuvuus ja toisessa vaiheessa arvioidaan tarjouksia ja valitaan kilpailun voittaja.

Tarjouspyynnön ja sen liitteiden sisältö:

- urakan tekninen määrittely riittävällä tarkkuudella
- maksuperusteet (yksikkö- vai kokonaishintaperusteinen urakka)
- maksuehdot ja mahdolliset vakuudet

- muut sopimusehdot
- urakan aikataulu
- kuinka pitkää voimassaoloaika tarjoukselta edellytetään
- pyydettävä tarjoajaa liittämään tarjoukseensa verovelkatodistus ja todistus eläkemaksuvelvoitteiden täyttämisestä
- kerrottava, mihin (tarkka osoite) ja mihin mennessä (pvm ja kellonaika) tarjoukset tulee toimittaa perille ja millä merkinnällä tarjouskuori on varustettava. Tarjousten sisäänjättöaika määritettäessä on huolehdittava siitä, että tarjouslaskenta-aika on riittävä.
- kerrottava, millä perusteella urakkaratkaisu tehdään. Käytännössä alhaisin hinta lienee tarkoituksenmukaisin ratkaisuperuste, vaikka muitakin ratkaisuperusteita on luvallista käyttää. Muina ratkaisuperusteina voivat tulla kysymykseen erilaiset laatukriteerit tietyin painoarvoin.

Verohallituksen ennakoperintärekisterin paperiote on poistettu käytöstä. Ennakoperintärekisteriin merkitsemisen voi tarkistaa Internetistä yritystietojärjestelmän (YTJ) maksuttomasta julkisesta tietopalvelusta, osoitteesta www.ytj.fi. Rekisterimerkinnän voi lisäksi tarkistaa verohallinnon palvelunumerosta 020 697 030.

3. Urakkaratkaisun tekeminen

Urakkatarjoukset avataan yhtäaikaaisesti avaamistilaisuudessa, josta laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjaan kirjataan kaikki saapuneet tarjoukset ja niitä koskevat olennaiset tiedot.

Kaikkien hyväksytyiksi tulleiden yritysten tarjoukset arvioidaan tarjouspyynnössä kerrottuja perusteita noudattaen, minkä jälkeen tehdään tarjousvertailu ja ratkaisu voittajasta. Pöytäkirjaan kirjataan tarjousten arviointia, vertailua ja urakkaratkaisua koskevat olennaiset tiedot.

4. Urakkaratkaisusta ilmoittaminen

Tarjouskilpailun ratkaisusta on tehtävä kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Päätös lähetetään kaikille kilpailuun osallistuneille ja siihen on liitettävä muutoksenhakuohje (=hakemusosoitus).

Hakemusosoitus on tämän ohjeen liitteenä 3 ja löytyy myös Tiehallinnon internet-sivuilta, www.tiehallinto.fi/yksityistiet nimellä Ohje muutoksenhakuun markkinaoikeudessa.

5. Hankintalainsäädäntöä koskeva neuvonta

Yksityistiekunnat voivat kääntyä hankintalain sisältöä ja soveltamista koskevissa kysymyksissä työ- ja elinkeinoministeriön ja Suomen Kuntaliiton perustaman julkisten hankintojen neuvontayksikön puoleen. Neuvonta on maksutonta. Neuvontayksikkö toivoo kysymyksiä lähetettävän ensisijaisesti sähköpostitse. Lisätietoja julkisten hankintojen neuvontayksiköstä saa työ- ja elinkeinoministeriön internetsivuilta osoitteesta www.tem.fi.

Heidi Hillner-Huotari

HAKEMUSOSOITUS

Valituskielto

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvasta asiasta ei saa valittaa kuntalain (365/1995) tai hallintolainkäyttölain (586/1996) nojalla sillä perusteella, että päätös on julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) vastainen. Valituskielto perustuu julkisista hankinnoista annetun lain 82 §:ään.

Hankinta-asian saattaminen markkinaoikeuden käsiteltäväksi

Jos hankinnassa on menetelty julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti, voi se, jota asia koskee tai muu laissa mainittu taho, saattaa asian hakemuksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Asia voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi myös, jos hankinnassa on menetelty Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisesti.

Hakemuksen sisältö

Hakemuksessa on ilmoitettava hakijan nimi ja kotikunta. Jos hakijan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos hakemuksen laatija on joku muu henkilö, hakemuksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset hakijalle voidaan toimittaa.

Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava

- hankinta-asia, jota hakemus koskee
- hakijan vaatimukset ja niiden perusteet

Hakemukseen on liitettävä

- päätös, jota vaaditaan muutettavaksi, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- ne asiakirjat, joihin hakija vetoaa vaatimuksensa tueksi
- valtakirja, mikäli käytetään asiamiestä
- todistus, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys hakemusajan alkamisesta

Hakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava hakemus.

Hakemusaika

Hakemus on tehtävä markkinaoikeuteen viimeistään 14. päivänä siitä lukien, kun hakija on saanut tiedoksi kirjallisen päätöksen asemaansa vaikuttavasta ratkaisusta tai tarjousmenettelyn ratkaisusta perusteluineen. Asiakirja katsotaan saaduksi tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua sen lähettämisestä.

Jos hakemusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluihminen tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeuteen ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Hankintasopimus ei estä hakemuksen käsittelyä.

Hakemuksen toimittaminen perille

Hakemus tulee toimittaa markkinaoikeuteen hakemusajan kuluessa ennen virka-ajan päätymistä. Hakemuksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiasta käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
PL 118, 00131 HELSINKI
Käyntiosoite: Erottajankatu 1-3
Puh. 010 364 3300
Fax: 010 364 3314
Sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Kustannukset

Markkinaoikeuden päätös on maksullinen.

Hillner-Huotari Heidi

Yksityistielaki 358/1962**13 LUKU**

Tienpidon valtion- ja kunnanavustus (14.10.1977/728)

93 § (18.12.1995/1606)

Valtion varoista voidaan valtion talousarviossa olevien tähän tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa antaa vuosittain avustusta sellaisen autolla-ajokelpoisen yksityisen tien kunnossapitoon ja parantamiseen, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja

- 1) jolla on paikkakunnalla huomattava liikenteellinen merkitys; tai
- 2) joka on tarpeellinen pysyvän asutuksen pääsytenä vähintään yhden kilometrin matkalla ja jonka vaikutuspiirissä on vähintään kolme pysyvästi asuttua taloutta.

Valtionavustusta ei myönnetä tiekunnan tiehen kuuluvalla, pelkästään maatai metsätalouskäytössä olevalle taikka pelkästään vapaa-ajan asuntoihin johtavalle tien osalle eikä myöskään asema- tai rakennuskaava-alueella olevalle tielle tai tien osalle.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdan sekä 2 momentin estämättä valtion varoista voidaan antaa valtion vuosien 2009-2011 talousarvion määrärahojen rajoissa metsätalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi avustusta sellaisten teiden tai niiden osien parantamiseen, joilla katsotaan olevan puutavarakuljetusten kannalta huomattava merkitys. Perustellusta syystä avustusta voidaan myöntää myös uuden tien rakentamiseen, jos tiellä on puutavarakuljetusten ja muun liikenteen kannalta huomattava merkitys. Avustus myönnetään Tiehallinnon hyväksymien todellisten kustannusten perusteella, ja avustuksen enimmäismäärä on parantamishankkeissa 50 prosenttia ja tekemishankkeissa 30 prosenttia hankkeen hyväksytyistä kustannuksista. Hakijan on liitettävä avustushakemukseen tarvittaessa alueellisen metsäkeskuksen lausunto puutavarakuljetusten merkitystä koskevan edellytyksen täyttymisestä. (19.12.2008/989)

93 a § (18.12.1995/1606)

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitetun avustuksen enimmäismäärä on momentin 1 kohdassa mainitulla tiellä 75 prosenttia tien laskennallisista kunnossapitokustannuksista ja 2 kohdassa mainitulla tiellä 75 prosenttia tien sen osan laskennallisista kunnossapitokustannuksista, joka jää jäljelle, kun tien avustuskelpoisesta pituudesta vähennetään 100 metriä kutakin sen vaikutuspiirissä olevaa pysyvästi asuttua taloutta kohti. Laskennallisista kunnossapitokustannuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

Lauttapaikan ja vuosittain purettavan sillan osalta avustuksen enimmäismäärä on 80 prosenttia ja talvitien osalta 65 prosenttia hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.

Lauttapaikkojen ylläpitoon ja vuosittain purettaviin siltoihin myönnettävistä valtionavustuksista voidaan maksaa yksityistiekunnille ennakkona enintään 80 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista.

93 b § (18.12.1995/1606)

Jos tie tai sen osa olosuhteiden muuttumisen vuoksi ei enää täytä 93 §:n 1 momentissa säädettyjä avustuksen saamisen edellytyksiä, avustus lakkauteaan.

Asemakaava-alueella, lukuun ottamatta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 10 luvun mukaista ranta-asemakaavaa, olevalta tieltä tai sen osalta avustus lakkautetaan sen jälkeen, kun kunta on 3 §:n 3 momentin mukaisesti ottanut tienpidon hoitaakseen tai kun kaavan voimaantulosta on kulunut viisi vuotta. (5.2.1999/143)

---

95 § (18.12.1995/1606)

Kunta päättää sen varoista yksityisen tien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin yksityisen tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi.

96 § (28.2.2003/185)

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama on voimassa tiestä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tarvitaan tällöinkin tiekunnan tai tieosakkaiden lupa samoin kuin tien käyttämiseen sellaiseen toimintaan, joka selvästi lisää kunnossapitokustannuksia 80 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle, voidaan kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden tienkäyttö kieltää tai sitä rajoittaa.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien parantamisessa tai uuden tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päätymisestä lukien noudatettava, mitä 1 momentissa säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

97 § (18.12.1995/1606)

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää tiepiiri, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on.

97 a § (28.2.2003/185)

Valtionavustukseen oikeutettujen yksityisteiden kunnossapitoa voidaan seurata Tiehallinnon valitsemien tarkkailuteiden avulla. Tarkkailutieksi valitun tien tiekunta on velvollinen antamaan Tiehallinnolle seurantaa varten tarvittavia tietoja.

---

98 a § (28.2.2003/185)

Valitus tiepiirin valtionapua koskevaan päätökseen tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee. Tässä laissa

tarkoitettuihin valtionapuihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

---

109 § (18.12.1995/1606)

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Tielaitos [Tiehallinto] antaa valtionavustusta ja siihen oikeutettujen teiden pitoa koskevat ohjeet.

Maanmittauslaitos antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet menettelystä tietoinnituksessa ja tielautakunnan toimituksessa. (15.12.2000/1079)

Valtioneuvoston asetus yksityisistä teistä 1267/2000

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä säädetään yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (358/1962) 109 §:n 1 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 1606/1995:

2 luku

Valtion osallistuminen tienpidon kustannuksiin

Tien kunnossapidon avustaminen

8 §

Yksityisellä tiellä on paikkakunnan liikenteessä huomattava merkitys, jos:

- 1) tietä käytetään yleisesti läpikulkuliikenteeseen; tai
- 2) tien varrella on palvelulaitoksia tai muita merkittävästi liikennettä aiheuttavia toimintoja.

Pysyvän asutuksen pääsytienä pidetään sen pääasiallista kulkuyhteyttä paikalliseen hallinto- tai palvelukeskukseen. Pysyvästi asuttuna taloutena pidetään asuntoa, jossa asutaan ympäri vuoden ja joka on väestötietolain (507/1993) väestötietojärjestelmään talletettu asuinpaikka.

9 §

Hakemus valtionavustuksen saamiseksi yksityisen tien kunnossapitoon on jätettävä tiepiirille viimeistään elokuussa ennen sitä kalenterivuotta, jonka alusta avustusta haetaan. Hakemukseen on liitettävä pöytäkirjanote tiekunnan perustamistoimituksesta ja ajan tasalla oleva osakasluettelo sekä kartta tiestä ja sen vaikutusalueesta. Osakasluettelosta ja kartasta tulee käydä ilmi tien vaikutusalueen pysyvä asutus.

10 §

Tiepiiri ratkaisee valtionavustushakemuksen ennen sen vuoden loppua, jona se on jätetty. Päätöksessä määrätään tiepiirin mittauksen perusteella avustettava tiepituus ja tien kunnossapitoluokka tieosittain.

Erityisestä syystä tiepiiri voi käsitellä myös määräajan jälkeen jätetyn avustushakemuksen.

11 §

Valtionavustuspäätös on voimassa toistaiseksi. Jos niissä olosuhteissa, joiden perusteella avustuspäätös on tehty, on tapahtunut merkittävä muutos, tiepiiri voi muuttaa päätöstään. Jos 1 momentissa tarkoitettu asia tulee vireille tiepiirin aloitteesta, tiekunnalle on varattava ennen asian ratkaisemista tilaisuus tulla kuulluksi.

12 §

Valtionavustusta saavat tiet jaetaan neljään kunnossapitoluokkaan. Tien kunnossapitoluokka määrätään sen kunnossapitotarpeen perusteella. Tien osat voivat kuulua eri kunnossapitoluokkiin.

13 §

Laskennallisia kunnossapitokustannuksia määritettäessä lähtökohtana käytettävät kunnossapidon kilometrikustannukset ovat vuoden 2002 kustannus-

tasossa 910 euroa. Tiehallinto tarkistaa nämä kustannukset vuosittain maa-
rakennuskustannusindeksin muutoksen mukaisesti. (12.12.2001/1302)

Kunnossapitoluokittain kilometrikustannukset määritetään 1 momentissa tar-
koitettujen kustannusten perusteella käyttäen seuraavia kertoimia:

Kunnossapitoluokka	Kerroin
1	1,50
2	1,25
3	1,00
4	0,75

14 §

Tiekunta toimittaa lauttapaikan, vuosittain purettavan sillan ja talvitien osalta tiepiirille selvityksen kunnossapitovuoden kustannuksista viimeistään seu-
raavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Erityisestä syystä tiepiiri voi käsitellä myös määrääjän jälkeen jätetyn 1 mo-
mentissa mainitun selvityksen.

15 §

Tiepiiri valvoo valtionavustusta saavien teiden kunnossapitoa vähintään ker-
ran kolmessa vuodessa tiellä pidettävässä tarkastuksessa. Tiepiirin on varat-
tava tiekunnan edustajille tilaisuus osallistua tarkastukseen.

16 § (12.12.2001/1302)

Tiepiiri maksaa valtionavustuksen tiekunnan ilmoittamalle pankkitilille mah-
dollisuuksien mukaan viimeistään kunnossapitovuoden joulukuussa. Lautta-
paikkojen, purettavien siltojen ja talviteiden avustukset ja mahdolliset enna-
kot maksetaan kuitenkin viimeistään toukokuussa. Avustusprosentti määrä-
tään maksamispäätöksessä. Avustus maksetaan täysinä euroina alaspäin
lähimpään euroon pyöristettynä. Pienin maksettava avustus on 10 euroa.

17 §

Tiepiiri laatii vuosittain 10 ja 11 §:n nojalla tehdyistä päätöksistä yhdistelmän
sekä lähettää siitä otteen tiedoksi asianomaiselle kunnalle.

Tien parantamisen avustaminen

18 §

Valtionavustusta tien parantamiseen voidaan harkinnan mukaan antaa yksi-
tyistielain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun tien, siihen kuuluvien alueiden sekä
rakenteiden ja laitteiden, erityisesti siltojen, vaurioitumisesta johtuviin töihin,
joiden ei voida katsoa kuuluvan yksityistielain 6 §:n 3 momentin mukaiseen
tien kunnossapitoon.

Valtionavustusta tien parantamiseen on haettava tiepiiriltä hyvissä ajoin en-
nen töiden aloittamista. Hakemukseen on liitettävä parantamistöiden suunni-
telma ja kustannusarvio.

Avustusprosentti, avustuksen maksuaikataulu sekä mahdolliset työn tekemi-
seen liittyvät ehdot määrätään tiepiirin avustuspäätöksessä. Avustusta ei
makseta, ellei siihen ole erityistä syytä, sellaisten töiden osalta, jotka on tehty
ilman tiepiirin lupaa ennen tiepiirin avustuspäätöstä.

Avustamista koskevia muita säännöksiä

---

21 §

Tiekunta voi tehdä kunnan kanssa sopimuksen tienpidosta. Tällöin kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä valtionavustuksen hakemisesta, maksamisesta ja muutoksenhausta tiekunnan osalta säädetään. Sopimuksesta riippumatta tiekunta on edelleen tienpitäjä.

ISBN 978-952-221-276-2
TIEH 2000011-v-09